

RĪGA – MANAS MĀJAS

Rokasgrāmata atgriežoties uz dzīvi Rīgā.

Saturs

Ievads.....	3
Remigrācijas koordinators	3
Rīgas domes Apmeklētāju pieņemšanas centrs	3
Pirmie soļi, plānojot atgriešanos.....	4
Uzturēšanās atļaujas un tiesības uz nodarbinātību	7
Latviešu valodas apguve	7
Atbalsts bērniem	7
Pirmie soļi Rīgā.....	8
Personu apliecinošie dokumenti	8
Autovadītāja apliecība	8
Citi dokumenti	9
Dzīvesvieta un mājoklis	10
Ieteikumi, izvēloties īrēt dzīvokļus.....	10
Atbalsts mājokļa iegādei.....	11
Dzīvesvietas deklarācija.....	13
Nekustamā īpašuma nodoklis.....	14
Finanses, nodarbinātība un uzņēmējdarbība	15
Nodarbinātība	15
Bezdarbnieka statusa pieprasīšana un sociālie pabalsti	19
Bankas kontu atvēršana.....	20
Uzņēmējdarbība	21
Izglītība	23
Pirmsskolas izglītība.....	23
Vispārējā izglītība	25
Tālmācība	28

Medicīniskā izziņa.....	28
Asistenta pakalpojumi izglītības iestādēs	29
Ārvalstīs iegūtās izglītības pielīdzināšana	31
Latviešu valoda	31
Medicīna un veselība.....	32
Veselības aprūpes pieejamība	32
Ģimenes ārsts	33
Eiropas veselības apdrošināšanas karte un S1 veidlapa	34
Veselības aprūpes pieejamība Rīgā	34
Veselības veicināšanas un profilakses pasākumi pašvaldībā	35
Brīvais laiks	36
Kultūras iespējas	36
Bērnu un jauniešu brīvais laiks	36
Sports	38
Līdzdalības iespējas	39
Brīvprātīgais darbs.....	40

Šī rokasgrāmata ir sagatavota projektā “Remigrācijas sekmēšanas pakalpojumi pašvaldībās”. Projektu īsteno Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments ar Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās ministrijas un Rīgas plānošanas reģiona finansiālu atbalstu. Par šī dokumenta saturu pilnībā atbild Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments.

Ievads

Pieņemt lēmumu atgriezties uz dzīvi Rīgā sākotnēji var šķist sarežģīti un laikietilpīgi, tāpēc rokasgrāmata “**Rīga – manas mājas**” apkopo svarīgāko informāciju, kas sniedz atbalstu, atgriežoties un uzsākot dzīvi Rīgas pilsētā. Savlaicīga informācijas apzināšana, plānošana un sagatavošanās, vēl atrodoties mītnes zemē, var būtiski atvieglot pārcelšanās procesu.

Rokasgrāmata sniedz vispārēju ieskatu jautājumos, kas ir svarīgi, atgriežoties uz dzīvi Latvijas galvaspilsētā, kā uzturēšanās un mājokļa jautājumi, nodarbinātība, sociālais atbalsts un palīdzība, izglītības, veselības pakalpojumi, kā arī piedāvātās brīvā laika pavadīšanas iespējas – kultūras, sporta, interešu izglītība un līdzdalība. Informācija ir papildināta ar šo pakalpojumu nodrošinātāju pašvaldības un valsts institūciju kontaktinformāciju.

Remigrācijas koordinators

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir izveidojusi piecu reģionālo **remigrācijas koordinatoru tīklu** ar mērķi palīdzēt aizbraukušajiem atgriezties mājās.

Ikvienam interesentam ir iespēja bez maksas saņemt reģionālā koordinatora konsultāciju par aktuāliem jautājumiem, kas saistīti ar atgriešanos Latvijā konkrētā reģionā. **Koordinators** vienlaikus ir atbalsta persona, kas palīdz tautietišiem ārvalstīs attālināti izvērtēt priekšrocības pārdomātam lēmumam, kā arī sagatavoties, lai veiksmīgi atgrieztos Latvijā.

Katram remigrantam ir individuālas vajadzības un apstākļi, kas jāņem vērā, tādējādi saziņas gaitā tiek apzināti visi jautājumi, uz kuriem koordinators Latvijā palīdz rast atbildes, ja nepieciešams, sadarbojoties arī ar pašvaldības un valsts iestādēm.¹

Atgriežoties uz dzīvi Rīgā, aicinām sazināties ar Rīgas reģiona koordinātoru (e-pasts riga@paps.lv, tālrunis +371 26614179) vai mājas lapā www.paps.lv.

Rīgas domes Apmeklētāju pieņemšanas centrs

Rīgā darbojas 4 klientu apkalpošanas centri, kuri:

- sniedz vispārīgu informāciju, konsultācijas un atbilstoši iespējām meklē risinājumus;
- pieņem un arī noformē Rīgas domei un iestādēm adresētus iesniegumus un pieprasījumus par pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem;
- piešķir autorizācijas tiesības e-pakalpojumu lietošanā pašvaldības portālā www.eriga.lv;

1 PAPS. “PAR PAPS”. Pieejams: <https://www.paps.lv/par-projektu/> (sk. 19.08.2020.)

- pieņem bezskaidras naudas maksājumus ar maksājumu kartēm par pašvaldības noteiktajiem maksas pakalpojumiem un pašvaldības nodokļiem un nodevām;
- veic personas deklarētās dzīvesvietas reģistrāciju un izsniedz ledzīvotāju reģistrā iekļautās ziņas par personas deklarēto vai reģistrēto dzīvesvietas adresi.

Apmeklētāju pieņemšanas centri

Kungu ielā 7/9, Brīvības ielā 49/53, Daugavpils ielā 31, Dzirciema ielā 26,

E. Smiļģa ielā 46, Rūpniecības ielā 21

Apmeklētāju pieņemšanas centru darbalaiks, kā arī laiks, kad tiek sniegtas juridiskas konsultācijas, atrodams tīmekļa vietnē www.riga.lv sadaļā “Kontakti”/”Saziņa ar pašvaldību”/”Pašvaldības kontakti”/”Centrālā administrācija”/”Apmeklētāju pieņemšanas centrs”.

E-pasts – apc@riga.lv.

Bezmaksas informatīvais tālrunis – 80000 800

Tīmekļa vietne – www.riga.lv

Pirmie soļi, plānojot atgriešanos

Pārceļšanās uz Latviju ir process, kuram aicinām gatavoties savlaicīgi – jau mītnes zemē. Latvijas Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) EURES konsultanti ir sagatavojuši 12 soļus, kas jāzina, atgriežoties Latvijā.²

1. Jums nepieciešami visi dokumenti un izziņas par nodarbinātību un saņemtajiem sociālās apdrošināšanas pakalpojumiem, kā arī dokumenti par darba periodiem un nomaksātajiem nodokļiem. Ja pēc nodarbinātības perioda beigām vēlaties pretendēt uz bezdarbnieka pabalstu, tad pabalsts ir jāpieprasa valstī, kurā Jūs pēdējo reizi esat bijis nodarbināts. Ja vēlaties šo pabalstu turpināt saņemt Latvijā, tad no ārvalsts sociālās aizsardzības vai nodarbinātības dienesta jāpieprasa **U2 dokuments bezdarbnieka pabalsta eksportam**.

Pēc darba attiecību izbeigšanās reģistrējoties vietējā valsts nodarbinātības dienestā un sociālās aizsardzības administrācijā un iegūstot bezdarbnieka statusu un bezdarbnieka pabalstu, ir iespēja citā ES dalībvalstī – arī Latvijā – atkarībā no valsts likumdošanas, meklējot darbu, turpināt saņemt šo pabalstu 3–6 mēnešus.³

2 Nodarbinātības valsts aģentūra. “Divpadsmit soļi, kas jāzina, atgriežoties Latvijā”. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/jaunums/divpadsmit-soli-kas-jazina-atgriezoties-latvija> (sk.19.08.2020.)

3 Nodarbinātības valsts aģentūra. “Kas jāzina par pabalstiem, atgriežoties Latvijā?”. Pieejams: <http://www.nva.gov.lv/lv/jaunums/kas-jazina-par-pabalstiem-atgriezoties-latvija> (sk.19.08.2020.)

2. Lai turpinātu saņemt ārvalstī piešķirto bezdarbnieka pabalstu, **septīnu dienu laikā** pēc izbraukšanas no ārvalsts ir jāreģistrējas NVA un jāuzrāda U2 dokuments.
3. Lai apliecinātu savu ārvalsts nodarbinātības/apdrošināšanas periodu, jāiesniedz **U1 dokuments Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (VSAA)**. **Nemiet vērā, ka nodarbinātības/sociālās apdrošināšanas periodi nepažūd: tie uzkrājas un, ja nepieciešams, tiek ņemti vērā, nosakot tiesības uz pabalstiem, kā arī pensiju. Arī U1 dokuments ir jāsaņem mītnes zemes valsts nodarbinātības dienestā un sociālās aizsardzības administrācijā.**
4. Ārvalsts nacionālajā veselības sistēmas administrācijā **jāpieprasa S1 veidlapa**. Tā ļaus saņemt visu veidu garantētos veselības aprūpes pakalpojumus Latvijā, un izmaksas par šiem pakalpojumiem tiks segtas no ārvalsts budžeta līdzekļiem. S1 veidlapa ir jāreģistrē **Nacionālajā veselības dienestā (NVD)** www.vmnvd.gov.lv. Bez reģistrācijas veidlapa nav derīga.
5. Ārvalsts nacionālajā veselības sistēmas administrācijā var saņemt **Eiropas veselības apdrošināšanas karti (EVAK)**, kas dod tiesības saņemt valsts garantēto neatliekamo un nepieciešamo medicīnisko palīdzību. EVAK var būt noderīga laikā, kamēr Latvijā nebūs uzsāktas darba attiecības, jo šajā periodā cilvēks joprojām paliek sociāli apdrošināts valstī, kur pēdējo reizi strādājis.
6. Ja ģimenē ir bērni, pirms aizbraukšanas no ārvalsts jāparūpējas par to, lai būtu sagatavoti visi nepieciešamie dokumenti par viņu iegūto izglītību, veselības aprūpi, kā arī saņemtās sociālās garantijas.
7. Par došanos prom no ārvalsts jāinformē visas iestādes, kurās Jūs esat reģistrējies vai norādījis savu personīgo informāciju, piemēram, ledzīvotāju reģistrs, vietējā pašvaldība, nodarbinātības dienests, banka, ceļu satiksmes direkcija, pasts, veselības pakalpojumu sniedzējs, komunālo pakalpojumu nodrošinātāji u. c.
8. Ierodoties Latvijā, ir **jādeklarē sava dzīvesvieta**. To var izdarīt tās pašvaldības dzīvesvietas deklarēšanas iestādē, kurā ir cilvēka vai ģimenes jaunā dzīvesvieta, vai elektroniski www.latvija.lv.
9. Lai varētu saņemt veselības aprūpi, jāreģistrējas pie ģimenes ārsta. Informāciju par pilsētas ģimenes ārstiem var saņemt NVD tīmekļa vietnē.
10. Ja ģimenē ir bērni, viņi jāreģistrē pašvaldības bērnu rindā vai skolā. *Informācija par bērnu reģistrāciju Rīgas bērnu rindā vai skolā atrodama šīs rokasgrāmatas sadaļā "Izglītība".*
11. Ja cilvēks joprojām ir Latvijas nodokļu rezidents un ārvalstīs ir gūti ienākumi, tad no 1. marta līdz 1. jūnijam Valsts ieņēmumu dienestā jāiesniedz gada ienākumu deklarācija par iepriekšējā gadā ārvalstīs gūtajiem ienākumiem.
12. Ja vēlaties sākt biznesu, par iespējām interesējieties **Latvijas Investīciju**

un attīstības aģentūrā (LIAA) www.liaa.gov.lv, kur var saņemt konsultācijas un palīdzību biznesa plāna izstrādē, finanšu institūcijā ALTUM www.altum.lv un Uzņēmumu reģistrā www.ur.gov.lv.

Aicinām izmantot iespēju sazināties ar EURES konsultantiem Latvijā, lai saņemtu konsultācijas par darba iespējām, dzīves apstākļiem un darba tirgus situāciju Latvijā, NVA pakalpojumiem un atbalstu darba meklēšanā, par to, kādas administratīvās procedūras un kādi dokumenti ir nepieciešami, atgriežoties Latvijā, kā arī par bezdarbnieka pabalsta vai pensijas pārcelšanas nosacījumiem un citiem aktuālajiem jautājumiem.

Tīmekļa vietne www.nva.gov.lv/eures

E-pasts eures@nva.gov.lv

“Facebook”: www.facebook.com/eureslatvia/

“Linkedin”: www.linkedin.com/company/eures-latvia

Ik piektdienu, izņemot svētku dienas, no plkst. 13.00 līdz 15.00 EURES tērzētava – <https://ec.europa.eu/eures/public/lv/chat-with-eures-advisers>. Iespēja tiešsaistē uzdot jautājumus EURES konsultantiem un saņemt atbildes.

EURES Eiropas mobilitātes portālā ir pieejama noderīga informācija par dzīves un darba apstākļiem Latvijā. Tā tiek periodiski papildināta un atjaunota, sniedzot uzziņu par darba tirgu, mājvietas un skolas atrašanu, vispārēju informāciju par darba apstākļiem, tajā skaitā līgumiem, darba atvaļinājumiem, nodarbinātības veidiem u. c. Savlaicīga iepazīšanās ar ļaus reālāk apzināties situāciju valstī un veiksmīgāk saplānot pārcelšanos. Detalizēta informācija tīmekļa vietnē <https://ec.europa.eu/eures/main.jsp?acro=living&lang=lv&parentId=0&countryId=LV>.

Uzturēšanās atļaujas un tiesības uz nodarbinātību

Plānojot pārcelšanos, izpētiet **Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP)** tīmekļa vietni www.pmlp.gov.lv, lai uzzinātu par uzturēšanās atļauju nepieciešamību visiem ģimenes locekļiem, tiesībām uz nodarbinātību, pilsonības jautājumiem un nepieciešamo dokumentu kārtošanu.

Portāls Latvija.lv ir apkopojis noderīgu informāciju pa dzīves jomām, norādot arī konkrētas interneta saites un kontaktus <https://mana.latvija.lv/atgriesanas-un-parcelšanas-uz-dzivi-latvija/>

Jautājumus par uzturēšanās atļaujām un ar to saistītajiem procesiem sazinieties ar PMLP [Uzturēšanās atļauju nodaļu](#). Informatīvie tālruni +371 67219663, +371 67219644, +371 67219664 vai e-pasts uan@pmlp.gov.lv.

Jautājumos par vīzām, nodarbinātības atļaujām un citiem migrācijas jautājumiem sazinieties ar Migrācijas nodaļu. Vispārīgiem imigrācijas jautājumiem tālrunis +371 67209400; vīzu un ielūgumu jautājumiem +371 67219648 vai +371 67219652; repatriācijas jautājumiem +371 67219259 vai e-pasts mn@pmlp.gov.lv.

Latviešu valodas apguve

Plānojot atgriešanos, ir dažādas iespējas tiešsaistē atsvaidzināt un pilnveidot latviešu valodas zināšanas. **Latviešu valodas aģentūra (LVA)** ir izstrādājusi un apkopojusi mācību materiālus latviešu valodas apguvei dažādiem vecumiem un zināšanu līmeņiem. Mācību materiāli ir pieejami tīmekļa vietnē <https://maciunmacies.valoda.lv/> un <https://elaipa.lv/Home/A1>. *Plašāks apraksts par latviešu valodas apguvi atrodams rokasgrāmatas sadaļā “Izglītība”.*

Atbalsts bērniem

Pārceļšanās un atgriešanās process vienlaicīgi var būt gan aizraujošs, gan arī dažādu pārdzīvojumu pilns. Ja pārceļaties kopā ar bērniem, padomājiet arī par viņu labsajūtu un iespējamiem satraukumiem. Lai mazinātu stresu par pārceļšanos, jau laikus informējiet bērnus par plāniem, iesaistiet viņus dažādos pārceļšanās procesos un lēmumu pieņemšanā, iepazīstiniet ar vidi un apkaimi, uz kuru plānojat pārcelties. Te palīgā var nākt attēli vai video par pilsētu un kultūru.

Jau iepriekš padomājiet par latviešu valodas apguvi, izmantojot internetā pieejamos resursus vai kādā no nedēļas nogales valodu skolām ārvalstīs. Plašāk par atbalstu latviešu valodas apguvē LVA tīmekļa vietnē <https://valoda.lv/latviesu-valoda-arzemes/diaspora/>. Pēc atbalsta vērsieties ģimeņu atbalsta centros un pie citiem speciālistiem (tiek piedāvātas arī tiešsaistes konsultācijas) vai sociālajos tīklos, kā grupā “Remigrantu bērni Latvijas skolās – vecāku atbalsta grupa” <https://www.facebook.com/groups/1331744900262656/>.

Pirmie soli Rīgā

Atgriežoties uz dzīvi Rīgā, ir nepieciešams nokārtot vairākus jautājumus, lai nodrošinātu pilnvērtīgu ikdienu. Portāls mana.latvija.lv sniedz plašu klāstu ar pakalpojumiem, kuri ir pieejami attālināti.

Lai izmantotu attālinātos pakalpojumus, ir nepieciešama elektroniskā identifikācija. Elektroniskās identifikācijas risinājumi ir interneta banka, eID karte vai e-paraksts. Sistēmai var pieslēgties arī citu ES valstu pilsoņi, autentifikācijā sadaļā “Other EU countries” izvēloties valsti no saraksta un izmantojot piedāvātās opcijas. Informācija par e-parakstu un tā iegūšanu ir pieejama https://www.eparaksts.lv/lv/sakt_lietot/Ka_klut_par_lietotaju.

Personu apliecinošie dokumenti

Personas apliecību (eID karti) un pasi var saņemt ikviena ledzīvotāju reģistrā iekļauta persona. Pieteikumu personu apliecinošu dokumentu saņemšanai var iesniegt jebkurā PMLP teritoriālajā nodaļā neatkarīgi no deklarētās dzīvesvietas. Dokumentu noformēšanai un izsniegšanai uz konkrētu apmeklējuma laiku ir iespējams pieteikties iepriekš, izmantojot latvija.lv e-pakalpojumu “Pieteikšanās personu apliecinošu dokumentu izsniegšanai” vai sazinoties telefoniski vai elektroniski ar Jūsu izvēlēto PMLP teritoriālo nodaļu: <https://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/k/pmlp-nodalas/tr.html>.

Gadījumos, kad personu apliecinošais dokuments ir jāsaņem, uzturoties ārvalstīs, dokumentu noformēšanai ir jāvērsas Latvijas Republikas konsulārajā vai diplomātiskajā pārstāvniecībā.

Autovadītāja apliecība

Autovadītāja apliecība, kas izsniegta kādā no ES vai Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) dalībvalstīm, ir derīga transportlīdzekļa vadīšanai arī Latvijā **līdz pat tās derīguma termiņa beigām**. Apliecību bez īpaša iemesla var apmainīt pret Latvijas apliecību kādā no Ceļu satiksmes drošības direkcijas (CSDD) klientu apkalpošanas centriem. Apliecības maiņa iespējama vien tad, ja pastāvīgi dzīvojat Latvijā.

Ja apliecība izsniegta citā valstī ārpus ES, tad šādu apliecību transportlīdzekļa vadīšanai Latvijā **var izmantot līdz 1 gadam** no ierašanās brīža Latvijā. Ja persona Latvijā uzturas ilgāk par 1 gadu, tad apliecība ir jāapmaina, nokārtojot automobiļa vadīšanas eksāmenu CSDD. Pirms reģistrācijas eksāmena kārtošānai personai jāvērsas CSDD, lai darbinieki veiktu nepieciešamās vadītāja apliecības pārbaudes un, ja nepieciešams, pieprasītu informāciju no izdevējstādes par vadītāja apliecības izdošanas faktu.

Nepieciešamie dokumenti apliecības maiņai:

- personu apliecinošs dokuments – pase, personas apliecība (ID) (personai jābūt Latvijā piešķirtam personas kodam);
- esošā vadītāja apliecība;
- veselības pārbaudes izziņa. Par tās derīgumu persona var pārliecināties e-CSDD vai klātienē CSDD. Veselības pārbaudi var veikt pie ģimenes ārsta vai ārstniecības iestādēs izveidotās ārstu komisijās.

Apliecības maiņas gadījumā Latvijas apliecībā tiek norādītas tās pašas transportlīdzekļu kategorijas, kas ir norādītas ārvalsts apliecībā, vai tās, kas visprecīzāk atbilst maināmajā apliecībā norādītajām kategorijām (ja apliecībā norādītās kategorijas neatbilst Vīnes konvencijā noteiktajām kategorijām).

Maksa par vadītāja apliecības maiņu ir atrodama CSDD tīmekļa vietnē (2020. gadā – 22,05 EUR).⁴

Beidzoties vadītāja apliecības derīguma termiņam, tā jāatjauno valstī, kur atrodas Jūsu pastāvīgā dzīvesvieta. Dažādās valstīs izsniegtai apliecībai var būt atšķirīgs derīguma termiņš un atšķirties ierobežojumi vai īpaši noteikumi. Latvijā izsniegta autovadītāja apliecība ir derīga 10 gadus. Savukārt, ja esat ieguvis profesionālo kategoriju, tad Jūsu vadītāja apliecības derīguma termiņš ir 5 gadi.

Par Apvienotajā Karalistē izsniegto apliecību izmantošanu Latvijā

Situācija ir mainīga, un šobrīd uz Apvienotajā Karalistē (AK) izdotu vadītāja apliecību ilgstošu izmantošanu Latvijā un to apmaiņu tiek attiecināti trešām valstīm piemērojamie noteikumi, t. i., **uzturoties Latvijā ilgāk par vienu gadu, AK vadītāja apliecība ir jāapmaina pret Latvijas apliecību**, un apmaiņa notiek pēc sekmīgas vadīšanas eksāmena nokārtošanas. Uz personām, kas atgriežas uz dzīvi Latvijā no AK un kurām pirms tam ir bijusi izsniegta Latvijas vadītāja apliecība, ir attiecināma iepriekšminētā norma par apliecības apmaiņu pēc gada, bet nav jākārtro vadīšanas eksāmens.

Detalizēta informācija par ārvalstu vadītāja apliecības izmantošanu pieejama CSDD tīmekļa vietnē <https://www.csdd.lv/arvalstu-vaditaja-apliecibas-izmantosana/vispariga-informacija>.

Citi dokumenti

Ja, kārtojot ar uzturēšanos vai dzīvesvietas maiņu saistītās formalitātes, nepieciešams saņemt atkārtotu dzimšanas, laulību vai miršanas apliecību vai izziņu, portālā latvija.lv izmantojiet attiecīgo e-pakalpojumu.

- Atkārtotas dzimšanas apliecības vai izziņas no dzimšanas reģistra pieprasīšana - <https://www.latvija.lv/lv/Epakalpojumi/EP12/Apraksts>

⁴ CSDD. "Apliecības maiņa". Pieejams: <https://www.csdd.lv/apliecibas-maina/maksajumi> (sk.19.08.2020.)

- Atkārtotas laulības apliecības vai izziņas no laulības reģistra pieprasīšana - <https://www.latvija.lv/lv/Epakalpojumi/EP14/Apraksts>
- Atkārtotas miršanas apliecības vai izziņas no miršanas reģistra pieprasīšana - <https://www.latvija.lv/lv/Epakalpojumi/EP13/Apraksts>

Gada ienākumu deklarācijas

Latvijas rezidentiem, kuriem algota darba ienākumi ir gūti kādā no ES dalībvalstīm, tie nav jādeklarē gada ienākumu deklarācijā. Savukārt tiem Latvijas rezidentiem, kuri ienākumus gūst valstīs, kas nav ES dalībvalstis, ir jāiesniedz VID gada ienākumu deklarācija un jādeklarē visi ārvalstīs gūtie ienākumi sekojošā gadā no **1. marta līdz 1. jūnijam** (ar apliekamiem ienākumiem gadā no 62 800 EUR – no 1. aprīļa līdz 1. jūlijam).

Detalizēta informācija par gada ienākumu deklarāciju un nepieciešamajiem dokumentiem atrodama Valsts ieņēmumu dienesta tīmekļa vietnē <https://www.vid.gov.lv/lv/latvijas-rezidenti-arvalstis>.

Valsts ieņēmumu dienesta konsultatīvais tālrunis +371 67120000, e-pasts vid@vid.gov.lv.

Dzīvesvieta un mājoklis

Rīga ir Latvijas lielākā pilsēta, kuras platība ir 304 km² un kurā dzīvo ap 638 tūkstošiem iedzīvotāju. Administratīvi Rīga iedalīta 58 apkaimēs. Izvērtējot vēlamā dzīvesvietu Rīgā, izmantojiet Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta tīmekļa vietni **www.apkaimes.lv**, kur sadaļā “Statistika” var iepazīties ar dažādiem apkaimju rādītājiem, kā iedzīvotāju blīvums, sabiedriskais transports, izglītības iestādes, un iegūt citu noderīgu informāciju.

Izvēloties īrēt vai iegādāties dzīvesvietu, aicinām to darīt savlaicīgi, iespēju robežās apskatot dzīvokli klātienē, aicinot palīgā draugus un radniekus vai piesaistot māklera pakalpojumus.

Ieteikumi, izvēloties īrēt dzīvokli

Īrējot dzīvokli, ir svarīgi izvērtēt visas dzīvokļa izmaksas, tajā skaitā komunālo pakalpojumu izmaksas, mēbeles un citu aprīkojumu, kas ir iekļauts dzīvokļa cenā. Veltiet laiku dažādu interneta forumu izpētei, kas var sniegt atbalstu un ieteikumus dzīvokļu īrei. Īres sludinājumus var atrast, izmantojot interneta resursus, sociālos tīklus, dažādus forumus vai nekustamo īpašumu aģentūras.

Pēc EURES apkopotajiem datiem 2020. gadā dzīvokļa īrēšana Rīgā var izmaksāt aptuveni no 200 EUR līdz pat 780 EUR mēnesī atkarībā no dzīvokļa atrašanās vietas un stāvokļa.

Turklāt jāpieskaita arī komunālie maksājumi (maksa par ūdeni, elektroener-

ģiju, gāzi, apkuri, atkritumu izvešanu, apsaimniekošanu, internetu utt.).⁵ Cena ir atkarīga no dzīvokļa platības, stāwokļa un atrašanās vietas. Jārēķinās ar to, ka var tikt prasīta īres priekšapmaksa (par 1–3 mēnešiem).

Noteikti slēdziet īres līgumu, kas pasargā gan dzīvokļa īpašnieku, gan īrnieku. Jautājumi, kuri noteikti ir jāatrunā līgumā, ir īres naudas apmērs, tās iespējamā palielināšana (ne biežāk kā reizi gadā), komunālo pakalpojumu samaksas kārtība un arī, piemēram, kā rīkoties gadījumā, ja īrnieks nesamaksā īri. Dzīvokļa īpašniekiem ir iespēja iekļaut arī dažādas citas detaļas, kā cilvēku skaitu, u. c. jautājumus, kas nosaka īres noteikumus.

Speciālisti iesaka sākotnēji īres līgumu slēgt ne ilgāk kā uz vienu gadu un pievērst uzmanību līgumsaistību izbeigšanas nosacījumiem, jo tieši par šo punktu starp abām pusēm visbiežāk sākas strīdi.

Ņemiet vērā, ka dzīvokļa īrēšana nenožīmē, ka īrnieks automātiski tiek deklarēts dzīvesvietā. Deklarēties īrētā dzīvoklī var, aizpildot deklarācijas veidlapu un norādot, ka pamats ir īres līgums.

Rīgas pilsētas pašvaldības atbalsts dzīvokļu jautājumu risināšanā ir pieejams maznodrošinātām personām, bāreņiem un bez vecāku aprūpes palikušiem bērniem, kā arī denacionalizēto ēku iedzīvotājiem, kuri var pretendēt uz dzīvojamo telpu noteikta ienākumu līmeņa gadījumā. Detalizēta informācija par pašvaldības atbalstu pieejama Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta tīmekļa vietnē <http://mvd.riga.lv> (sadalā “Dzīvokļu jautājumi”).

Atbalsts mājokļa iegādei

Finanšu institūcija ALTUM piedāvā atbalsta programmas “Mājokļu garantijas ģimenēm ar bērniem” un “Mājokļu garantijas jaunajiem speciālistiem”, sniedzot galvojumu bankas aizdevumam mājokļa iegādei vai būvniecībai personām kurām ir pastāvīgi ienākumi, bet nav pietiekamu uzkrājumu pirmās iemaksas veikšanai. Izmantojot atbalsta programmu, tiek samazināts hipotekārā kredīta pirmās iemaksas apmērs. Lai saņemtu atbalstu, ir jāvērsas kādā no komercbankām, kuras sadarbojas ar **ALTUM mājokļa garantiju** – <https://www.altum.lv/lv/pakalpojumi/iedzivotajiem/majoklu-garantiju-programma/sadarbibbas-partneri/>.

Ģimenes atbalsta programmā ALTUM izsniedz un administrē galvojumu personai, ar kuru kopā dzīvo un kuras apgādībā ir vismaz viens bērns (vecumā līdz 23 gadiem ieskaitot) vai kurai ir iestājusies grūtniecība. Galvojums tiek izsniegts, ja aizdevums mājokļa iegādei un/vai būvniecībai un remontam:

- nepārsniedz 250 000 EUR;

5 EURES Eiropas darba mobilitātes portāls <https://ec.europa.eu/>. “Mājvietas atrašana”. Pieejams: [https://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=8012&acro=living&lang=lv&parentId=7751&countryId=LV&living=\(sk.19.08.2020.\)](https://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=8012&acro=living&lang=lv&parentId=7751&countryId=LV&living=(sk.19.08.2020.))

- tiek noformēts bankā, kura ir noslēgusi sadarbības līgumu ar ALTUM;
- ja banka sniedz rakstisku apliecinājumu par aizdevuma piešķiršanu aizņēmējam ar kuru kopā dzīvo un kuras apgādībā ir vismaz viens bērns;
- ja aizņēmējs programmā nav saņēmis citu garantiju/galvojumu dzīvojamās telpas iegādei vai būvniecībai.

Garantijas apjoms ir atkarīgs no bērnu skaita ģimenē. Garantijas apmērs tiek aprēķināts no aizdevuma pamatsummas.

Garantijas apjoms palielinās par 5 %, ja iegādājas vai būvē A klases/nulles enerģijas mājokli (šādu ēku saraksts pieejams Būvniecības informācijas sistēmas Ēku energosertifikātu reģistrā).

10 % (bet ne vairāk kā 10 000 EUR), ja ģimenē ir viens nepilngadīgs bērns (vai arī iestājusies pirmā grūtniecība)	10–15 % (bet ne vairāk kā 15 000 EUR), ja ģimenē ir divi bērni (vai arī vismaz viens bērns un ir iestājusies grūtniecība)	10–20 % (bet ne vairāk kā 20 000 EUR), ja ģimenē ir trīs bērni (vai arī vismaz divi bērni un ir iestājusies grūtniecība)	10–30 % (bet ne vairāk kā 20 000 EUR), ja ģimenē ir četri bērni (vai arī vismaz trīs bērni un ir iestājusies grūtniecība)
---	---	--	---

Izmaksas: par mājokļu garantijas pieteikuma izskatīšanu 2,5 % apmērā no piešķirtās garantijas summas.

Informācija par atbalstu ģimenēm atrodama šeit: <https://www.altum.lv/lv/pakalpojumi/iedzivotajiem/majoklu-garantiju-programma/par-programmu/>.

Atbalsta programmā **jaunajiem speciālistiem** garantijas apmērs mājokļa iegādei vai būvei ir pieejams līdz 20 % no aizdevuma pamatsummas, taču ne vairāk kā 50 000 EUR apmērā. Aizņēmuma saņēmējiem ir jābūt pastāvīgiem ienākumiem, ar iegūtu augstāko vai profesionālo izglītību un vecuma grupā no 18 līdz 35 gadiem. Gadījumos kad izglītība iegūta ārzemēs, Akadēmiskās informācijas centrā ir jānokārto izziņa par to, ka izglītība pielīdzināma Latvijas izglītības līmeņiem.

Izmaksas: par mājokļu garantijas pieteikuma izskatīšanu 4,8 % apmērā no piešķirtās garantijas summas. Sākot ar otro gadu, tiek piemērota ikgadējā maksa 4,8 % apmērā no atlikušās garantijas summas, tā tiek sadalīta vairākos maksājumos un samaksājama pirms katra nākamā ceturkšņa.

Papildu izmaksas var radīt garantijas nosacījumu maiņa – tādā gadījumā tiek piemērota maksa 1 % apmērā no atlikušās garantijas summas.

Informācija par atbalstu jaunamiem speciālistiem pieejama šeit:

<https://www.altum.lv/lv/pakalpojumi/iedzivotajiem/majoklu-garantiju-programma-jaunamiem-speicalistiem/par-majoklu-garantiju-programmu/>.

Detalizēta informācija par hipotekāro kredītu ir pieejama Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izglītojošajā vortālā <http://www.klientuskola.lv/lv/finansu-pakalpojumi/22-hipotekarais-kredits.html>.

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ir sagatavojis ieteikumus, kam jāpievērš uzmanība, slēdzot hipotekārā kredīta līgumus: <http://www.ptac.gov.lv/ru/node/168>.

Portāla latvija.lv sadaļā “Nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana” sniegts apraksts par pieejamajiem e-pakalpojumiem, kā informācija par zemesgabalu, informācija par ēku, īpašumtiesībām, zemesgrāmatu nodevām u.c. <https://mana.latvija.lv/nekustama-ipasuma-pirksana-un-pardosana/>.

Dzīvesvietas deklarācija

Mēneša laikā kopš atgriešanās un dzīvesvietas maiņas iedzīvotājiem (Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem, personām, kuras saņēmušas uzturēšanās atļaujas vai reģistrācijas apliecības) ir pienākums deklarēt savu dzīvesvietu. Rīgas pilsētas pašvaldībā dzīvesvietu var deklarēt divējādi: klātienē (Rīgas pilsētas izpilddirekciju iedzīvotāju reģistrācijas nodaļās) vai elektroniski www.latvija.lv.

Ja dzīvesvietas deklarēšana tiek veikta klātienē, ir jāmaksā valsts nodeva 4,27 EUR apmērā.

Rīgas Ziemeļu izpilddirekcija, Rūpniecības iela 21, LV-1045,
tālrunis +371 67026602, e-pasts iz@riga.lv;

Rīgas Austrumu izpilddirekcija, Daugavpils iela 31, LV-1003,
tālrunis +371 67013500, e-pasts ia@riga.lv;

Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcija, Eduarda Smiļģa iela 46, LV-1002,
tālrunis +371 67012283, e-pasts ip@riga.lv.

Dzīvesvietas deklarācija konkrētā pašvaldībā ir nepieciešama, lai saņemtu šīs pašvaldības piedāvātos pakalpojumus, atbalstu, atvieglojumus un palīdzības. Ar pieejamajiem rīdzinieku atbalsta veidiem var iepazīties <https://www.vietagimenei.lv/pasvaldiba/rigas-pilseta/>, izvēloties atbalsta vai pakalpojuma jomu no pieejamā saraksta.

2020. gada 17. jūnijā Latvijas Republikas Saeima pieņēma grozījumus Dzīvesvietas deklarēšanas likumā, kuri nosaka, ka persona, kurai dzīvesvieta ir deklarēta Latvijā, varēs norādīt tikai vienu papildu dzīvesvietas adresi, tajā skaitā ārvalstī. Diasporas likuma kontekstā personai, kuras pamatadrese ir

ārvalstīs, bet papildus norādītā adrese ir Latvijā, atsevišķu pakalpojumu saņemšanai adrese Latvijā tiks uzskatīta par līdzvērtīgu deklarētajai dzīvesvietas adresei. Likums stāsies spēkā ar 2021. gada 1. jūliju. *Nemot vērā, ka rokasgrāmatas sagatavošanas brīdī atsevišķi pakalpojumi nav definēti, aicinām sekot līdzi izmaiņām un aktualitātēm.*

Nekustamā īpašuma nodoklis

Par Jūsu nekustamo īpašumu vai tā daļu ir jāmaksā nekustamā īpašuma nodoklis (turpmāk – NĪN). Nodokļa aprēķinu regulē Latvijas Republikas likums “Par nekustamā īpašuma nodokli”, savukārt pašvaldībai ir tiesības noteikt NĪN likmi 0,2 %–3 % apmērā no kadastrālās vērtības, kā arī sniegt atbalstu noteiktām iedzīvotāju kategorijām un pēc saviem ieskatiem piešķirt nekustamā īpašuma nodokļa atlaides. Rīgas pilsētā Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde (turpmāk – RDPIP) aprēķina NĪN, sagatavo un nosūta maksāšanas paziņojumus un iekasē maksu, par pamatu ņemot Valsts zemes dienesta noteiktās nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības.

Tāpat nodoklis tiek aprēķināts par zemi, tostarp zem daudzdzīvokļu mājām, 1,5 % apmērā no kadastrālās vērtības.

Rīgas pilsētas pašvaldība piemēro **samazināto nodokļa likmi** (0,2 %–0,4 %–0,6 % likmi) dzīvokļiem, kuros ir deklarēts vismaz viens iedzīvotājs, kas atbilst šādām prasībām:

- personai jābūt kādam no šiem statusiem – Latvijas pilsonis, Latvijas nepilsonis, citas ES dalībvalsts pilsonis, Eiropas Ekonomiskās zonas valsts pilsonis, Šveices konfederācijas pilsonis vai persona, kas saņēmusi pastāvīgās uzturēšanās atļauju Latvijā;
- konkrētajā adresē personai jābūt deklarētai taksācijas gada 1. janvārī plkst. 00.00. Papildu nosacījums ārzemniekam – Latvijā jābūt deklarētam tā taksācijas gada 1. janvārī, kas ir bijis 7 gadus iepriekš. Norādītās prasības neattiecas uz bērniem, kas ir jaunāki par 7 gadiem.

Ģimenēm ar bērniem tiek piemēroti atvieglojumi 50 %, 70 % un 90 % apmērā atkarībā no bērnu skaita ģimenē.

Pilnīga informācija par nekustamā īpašuma nodokļiem un atvieglojumiem tabulas veidā pieejama šeit: <https://likumi.lv/ta/id/312246-nekustama-ipasuma-nodokla-atvieglojumu-pieskirsanas-kartiba-riga>.

Nemiet vērā – ja dzīvoklī nav deklarēts neviens iedzīvotājs, tad tiks piemērota standarta likme 1,5 % apmērā no kadastrālās vērtības. Nekustamajam īpašumam var tikt piemērota paaugstinātā NĪN likme 3 % apmērā.

RDPIP ir pieejama infografika par NĪN, tā aprēķināšanu un samaksas kārtību: <https://pip.riga.lv/par-nodokli/>.

Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde

Terēzes iela 5, Rīga, LV-1012

Bezmaksas informatīvais tālrunis 80000850

Tālrunis zvaniem no ārzemēm +371 67105919

E-pasts pip@riga.lv

Konkrētā nekustamā īpašuma objekta kadastrālo vērtību iespējams bez maksas uzzināt portālā www.kadastrs.lv.

Finances, nodarbinātība un uzņēmējdarbība

Atgriežoties un uzsākot dzīvi Rīgā, finanšu jautājumi ir būtisks aspekts ikdienas plānošanā un nodrošināšanā. Šajā sadaļā jautājumi tiek apskatīti no divām pusēm – nodarbinātības joma, ja plānojat būt darba ņēmējs, un uzņēmējdarbība, ja vēlaties radīt vai turpināt savu uzņēmējdarbību.

Nodarbinātība

Pēc EURES datiem dzīves līmenis Latvijā, salīdzinot ar attīstītajām Eiropas valstīm, ir zemāks. Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa 2019. gada 3. ceturksnī bija 1091 EUR (bruto). Sabiedriskajā sektorā strādājošo mēneša vidējā darba samaksa bija 1124 EUR (bruto), savukārt privātajā sektorā strādājošo – 1078 EUR (bruto). Darba samaksa Latvijas reģionos ir atšķirīga, visaugstākā tā ir Rīgā un tās reģionā. *Ar atsevišķu produktu un pakalpojumu vidējām mazumtirdzniecības cenām var iepazīties Centrālā statistikas biroja tīmekļa vietnē* <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/ekonomika/pci/tabulas/pcg030/atsevisku-produktu-videjas-mazumtirdzniecibas-cenas-euro-par>.⁶

Nodarbinātību Latvijā nosaka **Darba likums**. Valsts nosaka **minimālo darba algu**, kas 2020. gadā nedrīkst būt mazāka par 430 EUR mēnesī, veicot pilna laika darbu (40 stundas nedēļā). Veicot darbu, kura samaksa tiek noteikta ar stundas likmi, minimālā stundas tarifa likme tiek aprēķināta atbilstoši darba stundām konkrētā mēnesī. Informācija par stundas tarifa likmi ir pieejama šeit: <http://www.lm.gov.lv/text/2525>. Darba devējs darbiniekam izmaksā algu ne retāk kā divas reizes mēnesī, ja vien abas puses nav vienojušās citādi.

Valsts un pašvaldību pārvaldē atalgojums tiek noteikts, ņemot vērā Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumu un Ministru kabineta noteikumus Nr. 66 “Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku darba samaksu un tās noteikšanas kārtību”. Šādas vadlīnijas privātajā sektorā neeksistē, taču Centrālā statistikas pārvalde ir apkopojusi strādājošo mēneša vidējo darba samaksu pēc darbības veidiem

⁶ Nodarbinātības valsts aģentūra. “Dzīves un darba apstākļi Latvijā”. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/dzives-un-darba-apstakli-latvija> (sk.19.08.2020.)

pa ceturkšņiem: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi/darba-samaksa/tabulas/ds050c/stradajoso-menesa-vidja-darba-samaksa-pa>. Līdztekus Darba likums nosaka, ka darba sludinājumos piedāvātajai **vakancei ir jānorāda algas amplitūda**, kas palīdz orientēties un plānot finanses.

Kā atrast darbu

Atrast darbu reizēm var šķist sarežģīti, un var rasties jautājumi, ar ko sākt un kur meklēt atbalstu. Darba sludinājumi ir pieejami NVA tīmekļa vietnē [cvvp.nva.gov.lv](http://nva.gov.lv), dažādās darba sludinājumu tīmekļa vietnēs, sociālajos tīklos vai uzņēmumu tīmekļa vietnēs.

Darba sludinājumos darba devēji apraksta gan darba specifiku, prasības un algas amplitūdu, gan nepieciešamos dokumentus, kas jāiesniedz, piesakoties vakancei. Lielākoties darba devējs prasa CV un motivācijas vai pieteikuma vēstuli. Atkarībā no darba specifikas var tikt pieprasītas atsauksmes vai rekomendācijas vēstules un citi dokumenti. CV un pavadošie dokumenti ir pirmā iespēja darba devējam iepazīties ar personu, tāpēc ir būtiski pārdomāt un sagatavot savu CV, iekļaujot darba pieredzi un prasmes. Rakstot CV, pievērsiet uzmanību informācijas precizītai, valodai un stilam, kā arī noformējumam, cenšoties nepārsniegt 2 lapas. **EUROPASS** ir bezmaksas rīks CV un motivācijas vēstulju sagatavošanai, kas sniedz ne tikai dokumentu paraugus, bet arī informāciju par to, ko ievietot un kā izvērtēt savas zināšanas: <https://europa.eu/europass/> (tīmekļa vietne pieejama visās ES dalībvalstu valodās) vai <http://europass.lv/> (latviešu valodā). Tāpat elektroniski ir pieejama arī **darba meklētāja rokasgrāmata** (latviešu valodā): <http://europass.lv/wp-content/uploads/2020/04/52bcaaf265d237.51951269.pdf>.

Atbalstu nodarbinātības meklēšanā nodrošina NVA, palīdzot darba meklējumos, sniedzot konsultācijas u. c.: nva.gov.lv, e-pasts konsultacijas@nva.gov.lv, bezmaksas informatīvais tālrunis Latvijā 80200206.

Darba attiecību uzsākšana

Darba attiecības var tikt uzsāktas, ja nodarbinātais ir sasniedzis 15 gadu vecumu, darbinieks un darba devējs noslēdz rakstveida **darba līgumu**. Darba līgums tiek sagatavots divos eksemplāros, no kuriem viens glabājas pie darbinieka, otrs – pie darba devēja.

Darba likums paredz divus darba līguma veidus:

- darba līgums uz nenoteiktu laiku – tiek slēgts uz nenoteiktu laiku;
- darba līgums uz noteiktu laiku – tiek slēgts uz noteiktu laika periodu, parasti veicot aizvietotāja, sezonas strādnieka darbu vai arī veicot konkrētu darbu, kas prasa noteiktu laika termiņu.

Ja darba līgumā ir noteikts **pārbaudes termiņš**, tas nedrīkst būt ilgāks par trim mēnešiem. Ja pārbaudes noteikšana nav norādīta darba līgumā, tas uzskatāms par noslēgtu bez pārbaudes. Pārbaudi nenosaka personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem.⁷

Darbinieka tiesības

Par darba ņēmēja drošību un tiesībām, darba attiecības uzsākot, darba laikā un darba attiecības izbeidzot, kā arī par tiesībām uz atvaļinājumiem un pārtraukumiem, pienākumiem un atbildību darba vietā informācija atrodama Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības sagatavotajā izdevumā “Darba tiesības un darba aizsardzība. Kas jāzina topošajam darbiniekam”, kas pieejams arī elektroniski https://arodbiedribas.lv/wp-content/uploads/2019/11/gatavs_lbas_rokasgramata_30082017.pdf.

Ja vēlaties konsultēties par darba tiesiskajām attiecībām un darba aizsardzību, sazinieties ar Valsts darba inspekciju vdi.gov.lv, konsultatīvie tālruni +371 67186522, +371 67186523 un +371 24777997 (BITE) vai anonīmais uzticības tālrunis +371 67312176.

Nodokļi un nodokļu atvieglojumi

Noslēdzot darba līgumu, parasti tiek norādīta bruto darba alga jeb alga pirms nodokļu nomaksas, ja vien darba līgumā nav atrunāts citādi. Izmaksājot algu, darba devējs ietur un nomaksā **sociālās apdrošināšanas iemaksu darba ņēmēja daļu (VSAOI)**, kas 2020. gadā ir **11 %**, un **iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN)**. Papildus bruto algai darba devējs nomaksā arī **sociālās apdrošināšanas iemaksu darba devēja daļu 24,09 %**.

Ar 2018. gadu tiek piemērota **progresīvā iedzīvotāju ienākuma likme**. Gada ienākumiem līdz 20 004 EUR tiek piemērota 20 % likme, ienākumu daļai no 20 004 EUR līdz 55 000 EUR – 23 % likme, savukārt ienākumu daļai, kas pārsniedz 55 000 EUR – 31,4 % likme. Līdz ar to iedzīvotāja ienākuma nodoklis ir atkarīgs no algas apmēra.

2020. gadā maksimālais gada **neapliekamais minimums** ir 3600 EUR un ienākumi, kam piemērojams maksimālais neapliekamais minimums, – līdz 6000 EUR gadā (500 EUR mēnesī). Tādējādi no 2020. gada maksimālais neapliekamais minimums 300 EUR mēnesī tiek piemērots tiem iedzīvotājiem, kuru ienākumi nepārsniedz 500 EUR mēnesī. Gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura nepiemēros gada diferencēto neapliekamo minimumu 2020. gadā, – 14 400 EUR.⁸

7 Nodarbinātības valsts aģentūra. “Darba apstākļi Latvijā”. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/dzives-un-darba-apstakli-latvija> (sk.19.08.2020.)

8 Nodarbinātības valsts aģentūra. “Darba apstākļi Latvijā”. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/dzives-un-darba-apstakli-latvija> (sk.19.08.2020.)

Ja Jums ir bērni vai citas personas apgādībā, Jums var tikt piemēroti atvieglojumi par personām apgādībā. Šis nodokļu atvieglojuma apmērs 2020. gadā ir 250 EUR mēnesī. **Detalizēts apraksts par personām apgādībā atrodams VID tīmekļa vietnē** [https://vid.gov.lv/lv/par-apgādībā-esošām-personām](https://vid.gov.lv/lv/par-apgādiba-esošam-personam)

Pašnodarbinātā statuss

Ja vēlaties veikt **saimniecisku darbību kā pašnodarbināta persona**, ir jāreģistrējas VID kā nodokļu maksātājam, norādot arī jomu, kurā saimnieciskā darbība tiks veikta.

Reģistrējoties saimnieciskās darbības veicējam ir jāizvēlas nodokļu maksāšanas veids.

1. Nodoklis par ienākumiem no saimnieciskās darbības
2. Patentmaksa par atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanu
3. Samazinātā patentmaksa par atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanu
4. Mikrouzņēmuma nodoklis
5. Paziņotā saimnieciskā darbība (bez saimnieciskās darbības reģistrācijas)

Papildus izvēlētajam nodokļu maksāšanas veidam pašnodarbinātajam, kura ienākums mēnesī pārsniedz minimālās algas (430 EUR) apmēru, ir jāveic VSAOI 32,15 % vismaz no 430 EUR par katru mēnesi. Savukārt no starpības starp reālajiem ienākumiem un 430 EUR papildus jāiemaksā VSAOI 5 % pensijas apdrošināšanai.

Detalizēta informācija par saimnieciskās darbības veicējiem un nodokļu veidiem pieejama VID tīmekļa vietnē <https://www.vid.gov.lv/lv/saimnieciskas-darbibas-veiceji>.

Saimniecisko darbību var reģistrēt VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā eds.vid.gov.lv sadaļā “Dokumenti”, “No veidlapas”, “Nodokļu maksātāju reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas”, “Nodokļu maksātāja (fiziskas personas) reģistrācija” vai klātienē jebkurā klientu apkalpošanas centrā, uzrādot pasi vai personas apliecību (eID) un aizpildot nodokļu maksātāja reģistrācijas lapu.

Profesionālās kvalifikācijas atzīšana

Ja mītnes zemē ir iegūta izglītība un tiesības strādāt šajā valstī tādā profesijā, kas Latvijā ir **reglamentēta**, un pēc atgriešanās Latvijā vēlaties strādāt šajā profesijā, nepieciešams veikt ārvalstīs iegūtās **profesionālās kvalifikācijas atzīšanu**. Reglamentēto profesiju saraksts ir pieejams Akadēmiskās informācijas centra (AIC) tīmekļa vietnē <http://www.aic.lv/regdip/>.

Informācija par nepieciešamajiem dokumentiem kvalifikācijas atzīšanai darbam Latvijā pieejama AIC tīmekļa vietnē <http://www.aic.lv>.

lv/portal/arvalstu-diplomu-atzisana/arvalstis-iegutas-profesionālas-kvalifikācijas-atzisana-latvija, tālrunis +371 67225155 vai e-pasts prof@aic.lv.

Profesionālās kvalifikācijas atzīšanas izmaksas ir 240 EUR.

Bezdarbnieka statusa pieprasīšana un sociālie pabalsti

Kā jau minēts iepriekš, bezdarbnieka pabalsts ir jāpieprasa pēdējā nodarbinātības valstī (nosacījumi attiecas uz ES dalībvalstīm, Norvēģiju, Lihtenšteinu, Islandi un Šveici), reģistrējoties šīs valsts nodarbinātības dienestā un tur iesniedzot iesniegumu par bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu. Ņemot vērā, ka bezdarbnieka pabalstu izmaksās mītnes valsts, personai, kas piesakās pabalstam, ir jāizpilda visi nosacījumi, ko izvirza konkrētās valsts nodarbinātības dienesti.

Atcerieties, ka, saņemot bezdarbnieka pabalstu un plānojot darba meklējumus turpināt Latvijā, no iestādes, kura mītnes zemē piešķirusi bezdarbnieka pabalstu, ir **jāpieprasa U2 dokuments “Bezdarbnieka pabalsta tiesību saglabāšana”**. Tas pēc ierašanās Latvijā 7 dienu laikā kopš izbraukšanas no mītnes zemes jāreģistrē NVA (tiek ieskaitītas arī brīvdienas).

Reģistrējoties bezdarbnieka vai darba meklētāja statusa saņemšanai Latvijā var elektroniski NVA vakanču portālā <https://cvvp.nva.gov.lv> vai portālā latvija.lv, izmantojot e-pakalpojumu “Iesniegums iestādei”, vai klātienē jebkurā NVA filiālē. Papildu informācija par reģistrāciju statusa iegūšanai Latvijā: <https://www.nva.gov.lv/index.php?cid=2&mid=2&txt=6285&from=0>.

Ja, atgriežoties Latvijā, reģistrējaties NVA, bet bezdarbnieka pabalsts nav “paņemts līdzī”, varēsiet saņemt NVA palīdzību darba meklēšanā un citus pakalpojumus, tomēr tiesību uz ārvalstī piešķirto bezdarbnieka pabalstu nebūs.⁹ Tāpēc būtiski ir pievērst uzmanību nepieciešamo dokumentu nokārtošanai, lai saņemtu bezdarbnieka statusu un pabalstu.

Tajā pašā iestādē, kas mītnes zemē izsniedz U2 dokumentu, ir jāpieprasa arī **U1 dokuments “Periodi, kas jāņem vērā, lai izmaksātu bezdarbnieka pabalstus”**, lai varētu summēt Latvijas apdrošināšanas periodus kopā ar apdrošināšanas periodiem citā ES valstī.¹⁰

Tā kā, strādājot mītnes zemē, nodarbinātības un **sociālās apdrošināšanas periodi summējas** un tiek ņemti vērā, nosakot tiesības uz pabalstiem, ir svarīgi

9 Nodarbinātības valsts aģentūra. “Kas jāzina par pabalstiem, atgriežoties Latvijā”. Pieejams: <http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=2&mid=2&txt=6400&from=0> (sk.19.08.2020.)

10 Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra. “Bezdarbnieka pabalsts ES”. Pieejams: <https://www.vsa.gov.lv/pakalpojumi/pakalpojumi-eiropas-savieniba/bezdarbnieka-pabalsts-es/> (sk.19.08.2020.)

saglabāt ar nodarbinātību/sociālo iemaksu veikšanu saistītos dokumentus (piemēram, piešķirtie nodokļu maksātāja un/vai personu reģistrācijas numuri, darba līgumi, vienošanās par darbu izpildi, izsniegtās izziņas par nodokļu nomaksu, nodokļu deklarāciju izdrukas u. c.), lai, ja nepieciešams, varētu sniegt ziņas par saviem nodarbinātības/sociālās apdrošināšanas periodiem.¹¹

Neatkarīgi no tā, vai atgriežaties no ES un Eiropas Ekonomikas zonas valstīm vai citām valstīm, ir pieejami vienādi NVA pakalpojumi. Lai personas, kuras nav no ES/EEZ, varētu pretendēt uz bezdarbnieka pabalstu, VSAA sniedz pakalpojumus, pamatojoties uz valstu savstarpēji noslēgtiem sociālās drošības līgumiem. Ar nosacījumiem varat iepazīties šeit: <https://www.vsaa.gov.lv/pakalpojumi/pakalpojumi-saskana-ar-starpvalstu-ligumiem/>.

Par bezdarbnieka pabalstu piešķiršanu konsultējieties VSAA (e-pasts konsultacijas@vsaa.gov.lv, tālrunis +371 64507020).

Jautājumos par pakalpojumiem, kurus piešķir saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem un starpvalstu līgumiem par sadarbību sociālās drošības jomā, sazinieties ar VSAA **Starptautisko klientu nodaļu** (e-pasts spn@vsaa.gov.lv, tālrunis +371 67095100).

Par atbalstu darba meklēšanā vērsieties NVA (e-pasts konsultacijas@nva.gov.lv, bezmaksas informatīvais tālrunis Latvijā 80200206). Ja iepriekšējā mītnes zeme bijusi kāda no ES dalībvalstīm, sazinieties ar EURES (e-pasts eures@nva.gov.lv).

Bankas kontu atvēršana

Bankas konta atvēršana Latvijā ir būtiska bezskaidras naudas darījumu veikšanai, kā arī dažādu latvija.lv pakalpojumu saņemšanai un izpildei. Ja uz dzīvi Rīgā atgriežaties no ES valsts, tas, iespējams, nav svarīgākais jautājums, jo norēķinu veikšana un algas saņemšana jebkuros ES valsts kontos ir bez lielas komisijas maksas (saskaņā ar banku cenrāžiem). Lai atvērtu bankas kontu Latvijā, personai ir jābūt pilngadīgai un jānodod uz izvēlēto banku, ņemot līdzi personu apliecinošu dokumentu. Visām bankām Latvijā pirms konta atvēršanas ir pienākums veikt nākamā klienta izpēti, lai novērstu sadarbību ar personām, kuras var būt iesaistītas, piemēram, noziedzīgi iegūtas naudas izmantošanā. Tāpēc būs nepieciešams aizpildīt anketu, norādot pamatdatus, kontaktinformāciju un konta izmantošanas mērķi. Ja nepieciešams, banka var veikt padziļinātu klienta izpēti, lūdzot papildu informāciju.¹² Aizvien populārāks kļūst

11 Nodarbinātības valsts aģentūra. "Kas jāzina par pabalstiem, atgriežoties Latvijā". Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/?cid=2&mid=2&txt=6400&from=0> (sk.19.08.2020.)

12 Finanšu un kapitāla tirgus komisijas Klientu skola. "Kā kļūt par bankas klientu?". Pieejams: <http://www.klientuskola.lv/lv/abece/bazes-klients/58-ka-klut-par-bankas-klientu.html> (sk.19.08.2020.)

pakalpojums atvērt bankas kontu attālināti. Šo pakalpojumu nepiedāvā visas bankas, un nosacījumi var atšķirties, tāpēc aicinām tos izpētīt individuāli.

Uzņēmējdarbība

Ja, atgriežoties atpakaļ uz dzīvi Rīgā, vēlaties uzsākt vai turpināt savu uzņēmējdarbību, ir vairāki jautājumi, kuri jāņem vērā. Iestāde, kas Latvijas teritorijā reģistrē uzņēmumus, komersantus, to filiāles un pārstāvniecības, kā arī visas izmaiņas, – **Uzņēmumu reģistrs (UR)** – un atbalsta vietne mana.latvija.lv ir izveidojuši digitālo ceļvedi esošajiem un topošajiem uzņēmējiem. Ceļvedī ir apkopota informācija un norādes uz pakalpojumiem par uzņēmuma nosaukumu, darbības formu un veidu, uzņēmuma reģistrēšanu, sociālo uzņēmējdarbību, darbinieku pieņemšanu darbā, darba aizsardzību, nepieciešamajām atļaujām un licencēm, uzņēmuma struktūrvienībām, mikrouzņēmuma nodokļa reģistrēšanu, PVN maksātāja reģistrēšanu, uzņēmējdarbību regulējošo likumdošanu un līdzfinansējuma un atbalsta iespējām no LIAA un citiem instrumentiem.

Ceļvedis latviešu valodā ir pieejams elektroniski: <https://mana.latvija.lv/uznemejdarbibas-uzsaksana/>.

LIAA sniedz konsultācijas par uzņēmējdarbības uzsākšanu: <http://www.liaa.gov.lv/lv/biznesa-abc>.

Magnetic Latvia – Labs of Latvia ir pieejama informācija par LIAA atbalsta programmām un iespējām atbilstoši uzņēmuma attīstības stadijām:

- ir biznesa ideja, bet nav zināšanu, kā darboties;
- uzņēmējdarbība ir uzsākta, un tiek meklētas attīstības iespējas vai finansējums;
- vēlme eksportēt pakalpojumus vai produktus ārvalstīs.

Pieejamais atbalsts latviešu un angļu valodā atrodams: <https://labsoflatvia.com/atbalsts>.

UR tīmekļa vietnē ir pieejama plaša informācija par visiem uzņēmējdarbības veidiem un to, kādi dokumenti ir nepieciešami izvēlētajam komercdarbības veidam: <https://www.ur.gov.lv/lv/registre/>. Turpat ar rīku “Salīdzini komercdarbību veidus” var veikt salīdzinājumu un izvēlēties atbilstošo veidu. Kad veids ir izvēlēts, apakšsadaļā “Dibināšana” izvēloties “Reģistrācija Uzņēmumu reģistrā”, ir pieejama visa nepieciešamā informācija par iesniedzamajiem dokumentiem, izskatīšanas laiku, izmaksām un dokumentu iesniegšanas veidiem.

Uzņēmuma reģistrēšanas izmaksas var būtiski atšķirties atkarībā no izvēlēta komercdarbības veida, tāpēc ar izmaksām var iepazīties UR katra komercdarbības veida reģistrācijas informācijā.

Ja ES, Islandē, Norvēģijā vai Lihtenšteinā esat jau nodibinājuši uzņēmumu, kura pamatkapitāls nav mazāks par 120 000 EUR, un vēlaties šo uzņēmuma juridisko adresi pārcelt uz Latviju, neveicot likvidāciju un nedibinot jaunu sabiedrību, UR ir jāizvēlas reģistrēt **Eiropas komercsabiedrību**. Detalizēta informācija pieejama šeit: <https://www.ur.gov.lv/lv/registre/uznemumu-vai-komersantu/eiropas-komercsabiedriba/>. Savukārt, ja vēlaties reģistrēt ārvalstu komersanta filiāli Latvijā, jāizvēlas reģistrēt **ārvalstu komersanta filiāle**: <https://www.ur.gov.lv/lv/registre/uznemumu-vai-komersantu/arvalstu-komersanta-filiale/dibinasana/registracija-uznemumu-registra/>.

Vienlaikus reģistrējot uzņēmumu UR, ir iespēja pieteikties arī VID pievienotās vērtības nodokļa un mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja statusam. Detalizēta informācija par nodokļu veidiem pieejama VID tīmekļa vietnē <https://www.vid.gov.lv/lv/nodokli>.

Uzņēmumu reģistra kontakti

Tālrunis +371 67031703

E-pasts Info@ur.gov.lv

Valsts ieņēmumu dienesta kontakti

Tālrunis +371 67120000

E-pasts vid@vid.gov.lv

Atbalsts uzņēmējdarbībai

Remigrācijas atbalsta pasākums saimnieciskās darbības uzsākšanai

Plānošanas reģioni sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju īsteno **remigrācijas atbalsta pasākumu saimnieciskās darbības uzsākšanai**. Paredzēto finansējumu var saņemt UR reģistrēti sīkie (mikro), mazie un vidējie komersanti, zemnieku un zvejnieku saimniecības, individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, kā arī saimnieciskās darbības veicēji, kas reģistrēti Valsts ieņēmumu dienestā.

Finansējums tiek piešķirts grantu veidā līdz 10 000 EUR vienam projektam. Lai saņemtu atbalstu, ir nepieciešams personiskais ieguldījums saimnieciskās darbības īstenošanā vai uzsākšanā, nodrošinot piesaistītās investīcijas, kā arī trīs gadu periodā pēc projekta uzsākšanas jāveic IIN un VSAOI maksājumi. **Mīnimālais piesaistīto investīciju apmērs ir 50 %** no projekta iesniegumā pieprasītā atbalsta finansējuma.

Ja tiek pieprasīti 10 000 EUR, tad piesaistītās investīcijas ir jānodrošina vismaz 50 % apmērā, t. i., vismaz 5000 EUR.

Šim atbalsta konkursam kvalificējas tie remigranti un potenciālie remigranti, kuri ārvalstīs dzīvojuši vismaz trīs gadus un savu uzturēšanās adresi ārvalstīs fiksējuši ledzīvotāju reģistrā.

Detalizēta informācija par konkursa norisi, pieteikšanās kārtību un termiņiem atrodama šeit: <https://www.paps.lv/atbalsts/>.

Grantu programma “Atspēriens”

Rīgas pilsētas pašvaldība kopš 2009. gada īsteno grantu programmas “Atspēriens” konkursu ar mērķi sniegt atbalstu jauniem (reģistrēti ne senāk kā pirms 5 gadiem no pieteikuma iesniegšanas brīža), inovatīviem, radošiem, mērogojamiem un tehnoloģijās balstītiem uzņēmumiem, kas attīsta un īsteno viedus, pilsētvidē integrējamus risinājumus – uzņēmumi, kam jau ir vēra ņemamas iestrādes un kam “Atspēriens” nepieciešams **produkta/pakalpojuma attīstīšanai, jaunu tirgu iekarošanai, pozīciju nostiprināšanai tirgū vai ražošanas/pārdošanas apjomu palielināšanai**.

Vienam granta pretendenta noteiktais maksimāli pieļaujamais atbalsts ir līdz 25 000 EUR, kas var segt līdz pat 100 % izmaksu no konkursa pieteikumā norādītajām atbalstāmajām izmaksām.

Detalizēta informācija par konkursa norisi, aizpildāmajiem dokumentiem, pretendenta profilu un nosacījumiem atrodama tīmekļa vietnē <https://www.rdpad.lv/uznemejiem/atsperiens/>.

Informācija par konkursu, arī rakstot uz e-pastu atsperiens@riga.lv.

Izglītība

Pirmsskolas izglītība

Bērna reģistrēšana Rīgas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē (bērnudārzā)

Lai reģistrētos rindā pirmsskolas izglītības pakalpojuma saņemšanai kādā no Rīgas 147 pirmsskolas izglītības iestādēm vai izglītības iestādē, kura īsteno pirmsskolas izglītības programmu (16 skolas/vispārējās izglītības iestādes un 1 interešu izglītības iestāde), ir jāatbilst tikai vienam kritērijam – bērnam jābūt dzimšanas apliecībai un personas kodam. Rindā iestāties var arī bez deklarētas adreses Rīgas pašvaldības administratīvajā teritorijā, tomēr tad, kad **vēlēsieties saņemt pakalpojumu, svarīgi, lai bērns un vismaz viens no viņa vecākiem būtu deklarēti Rīgā**, citādi izredzes iegūt vietu bērnudārzā būs niecīgas.

Reģistrēties rindā var uzreiz pēc bērna piedzimšanas. Pirmsskolas izglītības iestādēs var būt atšķirīgs bērnu uzņemšanas vecums. Ir pirmsskolas, kuras uzņem bērnus no **pusotra gada** un no **3 gadu vecuma**. Vecākiem rindas reģistrācijas pieteikumā ir jānorāda vēlamais pirmsskolas apmeklējuma sākuma laiks, un pieteikumā var veikt izmaiņas, kamēr bērns nav saņēmis uzaicinājumu.

Bērns var būt pieteikts ne vairāk kā 3 pirmsskolas izglītības iestādēs. Bērniem, kuri sasnieguši valstī noteikto obligāto izglītības vecumu, proti, **piecu gadu vecumu**, bērnudārzs ir jānodrošina obligāti. Noteikumi paredz, ka prioritāte ir tiem bērniem, kuriem iestādē jau mācās brālis vai māsa un kuri deklarēti vienā adresē.

Reģistrēties rindā var Rīgas pašvaldības elektronisko pakalpojumu portālā www.eriga.lv, izvēloties pakalpojumu "Reģistrācija pirmsskolai" vai arī ierodoties personīgi **Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta (RDIKSD)** Klientu apkalpošanas centrā (K. Valdemāra ielā 5) vai jebkurā citā Rīgas domes Apmeklētāju pieņemšanas centrā, līdz ņemot personu apliecināšanu dokumentu. Kad bērns ir reģistrēts rindā, minētajā interneta vietnē ir iespējams pārbaudīt, kā rinda virzās uz priekšu.

Ja ģimene atgriežas Rīgā mācību gada vidū, tad ir jāvērtē RDIKSD Izglītības pārvaldē un speciālisti izskatīs iespējas, ko piedāvāt un nodrošināt. Sevišķi tas attiecas uz obligāto izglītības vecumu.

Informācija par Rīgas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēm (bērnudārziem) un īstenotajiem pakalpojumiem

Rīgas pirmsskolas izglītības iestādēs programmas tiek īstenotas gan latviešu, gan mazākumtautību valodā. Informācija par pirmsskolas izglītības pakalpojumu, iestāžu atrašanās vietu, kontakttālruni, grupu skaitu, mācību valodu un izglītības programmām pieejama **RDIKSD tīmekļa vietnes iksd.riga.lv sadaļas "Katalogs" apakšsadaļā "Pirmsskolas".**

Pirmsskolas vecuma bērniem Rīgas pašvaldība sedz ēdināšanas izmaksas pašvaldības izglītības iestādēs, kā arī piešķir līdzfinansējumu ēdināšanas pakalpojumam privātajās izglītības iestādēs saskaņā ar Rīgas domes lēmumā noteikto finansējuma apmēru (1,99 *EUR dienā*, daudzbērnu un trūcīgu, maznodrošinātu bērnu ģimenēm 2,77 *EUR dienā*), kas pirmsskolas izglītības pakalpojumu nodrošina Rīgas pašvaldības administratīvajā teritorijā. Bērnu vecākiem jāsedz tie izdevumi, kas paredzēti Izglītības likumā, proti, bērna individuālai lietošanai domātie mācību materiāli un piederumi nodarbībām.

Pirmsskolas izglītības pakalpojums tiek nodrošināts arī bērniem ar veselības traucējumiem. Vecākiem ir tiesības izvēlēties pieteikt bērnu rindā arī vispārējās izglītības programmā un nodrošināt speciālās programmas apguvi pēc individuāla mācību plāna, ja bērnam ir viegli veselības traucējumi vai nav nodrošināta vieta speciālajā izglītības programmā. Izglītības iestādēs vai grupās, kuras īsteno speciālās izglītības programmas, var nonākt tikai ar ģimenes ārsta un pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinumu, kuras kompetencē ir bērnu psiholoģiska un medicīniska izpēte, lai ieteiktu bērna attīstībai, spējam un veselības stāvoklim piemērotāko izglītības programmu.

Informāciju par bērnudārziem var saņemt RDIKSD (K. Valdemāra ielā 5), kā arī zvanot pa tālruni +371 67026816 vai rakstot uz e-pastu iksd@riga.lv.

Privātās pirmsskolas izglītības iestādes

Privāto pirmsskolas izglītības iestādi bērni var apmeklēt pēc vecāku izvēles, kā arī tad, ja nav pienākusi rinda pašvaldības izglītības iestādē.

Saraksts ar privātajām pirmsskolas izglītības iestādēm, ar kurām Rīgas pašvaldībai ir noslēgts sadarbības līgums, arī ir pieejams vietnes iksd.riga.lv sadaļas “Katalogs” apakšsadaļā “Pirmsskolas”.

Jā bērns apmeklē privāto izglītības iestādi un šai iestādei ar Rīgas pašvaldību ir noslēgts finansēšanas līgums, tad par Rīgā deklarētajiem bērniem tiek izmaksāts līdzfinansējums par izglītības pakalpojumu saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto aprēķina metodiku. 2020. gadā atbalsta apmērs privātās izglītības apmeklējumam ir 250,61 EUR. Vecāki sedz izglītības pakalpojuma un ēdināšanas pakalpojuma summu starpību, ja tā ir lielāka.

Aukļu pakalpojums

Bērniem no pusotra gada vecuma līdz brīdim, kad bērnam tiek piedāvāta vieta Rīgas pašvaldības izglītības iestādē pirmsskolas izglītības programmas apguvei, ir pieejams līdzfinansējums bērnu uzraudzības pakalpojuma nodrošināšanai jeb “Aukļu pakalpojums”. Līdzfinansējums ir pieejams, ja bērns neapmeklē pašvaldības vai privāto bērnudārzu un pakalpojuma sniegšanas adrese ir Pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Detalizēta informācija par līdzfinansējumu, tā apmēru un piešķiršanas kārtību ir pieejama tīmekļa vietnes izglitiba.riga.lv sadaļas “Pirmsskolas” apakšsadaļā “Aukļu pakalpojums”. 2020. gadā līdzfinansējums ir 145,22 EUR mēnesī par pakalpojumu vienam bērnam.

Vispārējā izglītība

Par vispārējās izglītības skolām Rīgā, tostarp sākumskolām, pamatskolām, vidusskolām un ģimnāzijām, atbild RDIKSD. Šobrīd Rīgā darbojas 109 skolas, tajā skaitā skolas ar latviešu mācību valodu un mazākumtautību (krievu) mācību valodu, kā arī tādas, kurās ir gan latviešu, gan krievu mācību valodas klases. Rīgā darbojas arī lielāko mazākumtautību kopienu (ukraiņu, baltkrievu, igauņu, lietuviešu, poļu, ebreju) skolas, kurās mācības notiek latviešu vai krievu valodā, bet paralēli tiek apgūta arī konkrētās mazākumtautības valoda un iepazīta tās kultūra.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Izglītības likumu un Vispārējās izglītības likumu līdz 2021./2022. mācību gadam notiek pakāpeniska pāreja uz mācībām valsts

valodā valsts, pašvaldību un privātajās vispārējās izglītības iestādēs, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas.

Detalizēta informācija par valodu proporciju mazākumtautību izglītības programmu īstenošanā pieejama **Valsts izglītības satura centra (VISC)** tīmekļa vietnē un šajā VISC Vispārējās izglītības satura nodrošinājuma nodaļas sagatavotajā Informācijas aprakstā: https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/20191015_par_valodas_proporciju.pdf.

Pastāv arī speciālās skolas bērniem ar veselības traucējumiem. Šajās iestādēs bērni nonāk ar pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinumu, kuras kompetencē ir bērnu psiholoģiska un medicīniska izpēte, lai ieteiktu bērna attīstībai, spējām un veselības stāvoklim piemērotāko izglītības programmu.

Skolu saraksts pieejams tīmekļa vietnes iksd.riga.lv sadaļas “Katalogs” apakšsadaļā “Skolas”, izvēloties skolas pēc adreses, izglītības programmas, iedalījuma pēc mācību valodas, skolas veida – vispārizglītojošās skolas vai speciālās skolas.

Rīgā darbojas vairākas privātās vispārējās izglītības skolas, un vecākiem ir tiesības izvēlēties arī privāto skolu sniegto izglītības pakalpojumu.

Jautājumos par privātajām skolām var vērsties VISC (Vaļņu ielā 2), kā arī sazināties pa tālruni +371 67216500 vai pa e-pastu visc@visc.gov.lv.

Bērna pieteikšana Rīgas pašvaldības skolā

Rīgas pašvaldības skolā bērnu var pieteikt skolā klātienē vai elektroniski. Pieteikumu var iesniegt visu gadu no brīža, kad bērns sasniedzis piecu gadu jeb valstī noteikto obligāto izglītības vecumu. Pieteikties var vairākās izglītības iestādēs. Komplektējot 1. klases, priekšroka būs bērniem, kuru [dzīvesvieta deklarēta skolas mikrorajonā](#), jo Rīgā spēkā ir mikrorajonu princips, kas nodrošina 1. klases skolēniem iespēju mācīties skolā dzīvesvietas tuvumā un tiem, kuriem šajā skolā mācās brālis vai māsa. Piesakot bērnu citā klašu grupā, nav spēkā mikrorajona princips.

Potenciālo pirmklasnieku sarakstā prioritāri iekļauj bērnus, kuriem, uzsākot skolas gaitas, tajā kalendārajā gadā aprit septiņi gadi (saistošajos noteikumos noteiktajā prioritārajā secībā). Ja ir brīvas vietas, sarakstā iekļauj bērnus, kuru vecāki vēlas, lai bērns skolas gaitas uzsāktu ātrāk – no sešu gadu vecuma, atbilstoši Vispārējās izglītības likumā noteiktajām prasībām. Ja vecāki uzskata, ka bērns ir gatavs skolai jau sešu gadu vecumā, viņiem ir jāsaņem rakstveida apstiprinājums no ģimenes ārsta. Pēc ārsta zīmes būs jādodas arī tad, ja vecāki bērnu vēlas sūtīt skolā gadu vēlāk – astoņu gadu vecumā.

Papildiespējas skolā

Rīgas pašvaldības skolās strādā arī **izglītības atbalsta personāls** – sociālie pedagogi, psihologi un logopēdi, kas var sniegt konsultācijas bērniem un viņu vecākiem.

Rīgas skolēniem ir pieejams **bezmaksas sabiedriskais transports visiem audzēkņiem no 1. līdz 12. klasei**. 2. klases skolēniem ir nodrošināta **bezmaksas peldēšanas apmācība**.

Nodrošinātas **bezmaksas latviešu valodas papildu stundas** skolēniem, kuri ir pārcēlušies uz dzīvi Latvijā vai atgriezušies Latvijā pēc ilgstošas dzīves ārzemēs. Katram šādam bērnam Rīgas pašvaldība pēc skolas pieprasījuma sniedz iespēju apmeklēt divas individuālas nodarbības nedēļā viena mācību gada laikā.

Rīgas pilsētas pašvaldības skolās **tiek segtas ēdināšanas izmaksas visiem izglītojamajiem**, kuri apgūst pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības programmu.

Katrā Rīgas skolā tiek nodrošināta arī **interesešu izglītība, tostarp mūzikā, dejā, sportā, tēlotājmākslā, teātra mākslā** u. tml.

Speciālā izglītības programma

Ja bērnam ir kādas veselības problēmas, tad jāvēršas **Rīgas pašvaldības Pedagoģiski medicīniskajā komisijā**, kas Rīgā deklarētiem pirmsskolas vecuma bērniem un skolēniem no 1. līdz 12. klasei sniedz atzinumu par atbilstošāko izglītības programmu, izvērtējot bērna spējas, attīstības līmeni un veselības stāvokli.

Ilgstoši slimojošam skolēnam var organizēt mācības mājās, ja veselības stāvokļa dēļ bērns ilgāk par mēnesi nespēj apmeklēt izglītības iestādi. Mācības mājās organizē, pielāgojot to katra skolēna individuālajām vajadzībām, taču mācības organizē uz laiku, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem. Mācības mājās var īstenot jebkura Rīgas pašvaldības skola.

Lai noteiktu bērnam atbilstošo izglītības programmu, vecākiem telefoniski jāpiesaka vizīte pie komisijas speciālistiem, tad ar bērnu jāierodas uz pārbaudi. Tajā tiek nodrošināta vizīte pie logopēda, speciālā pedagoga, psihologa, ja nepieciešams, arī pie psihiatra un rehabilitologa, pēc tam vecākiem jāierodas pēc atzinuma.

Rīgā pašvaldības Pedagoģiski medicīniskā komisija atrodas Kaņiera ielā 15, informāciju par tās darbalaiku, kā arī konsultācijas iespējams saņemt pa tālruni +371 67037322 vai tīmekļa vietnes izglitiba.riga.lv sadaļā “Pedagoģiski medicīniskā komisija”.

Vispārējā izglītība Latvijā ir bez maksas, tomēr Izglītības likums nosaka vecāku līdzdalību mācību procesa nodrošināšanā. Tā ir maksa par individuālajiem mācību piederumiem – bērnu personiskās lietošanas priekšmeti un materiāli, kuri tiek izmantoti kā mācību līdzekļi vai mācību iespēju nodrošinātāji: kancelejas piederumi, apģērbs un apavi, atsevišķu mācību priekšmetu (sports, mājturība un tehnoloģijas u. c.) obligātā satura apguvei nepieciešamais specifiskais apģērbs, higiēnas piederumi, materiāli, kurus izmantojot mācību procesā skolēns rada priekšmetu vai produktu savām vajadzībām. Valsts un pašvaldība nodrošina mācību grāmatas un mācību līdzekļus.

Jautājumos par Rīgas pašvaldības skolām var vērsties RDIKSD (K. Valdemāra ielā 5), kā arī pa tālruni +371 67026816 vai e-pastu iksd@riga.lv.

Tālmācība

Vispārējās izglītības programmas var tikt īstenotas arī tālmācības formā. Vispārējās izglītības tālmācības programmu nosaka valsts vispārējās vidējās izglītības standarts ar mērķi dot iespēju iegūt izglītību personām, kurām nav iespēju regulāri apmeklēt izglītības iestādi (darba, dzīvesvietas, veselības stāvokļa, sociālu vai citu iemeslu dēļ), kuras dod priekšroku individuālam mācību tempam un kuras ir gatavas patstāvīgai mācību vielas apguvei.¹³ Vidējās izglītības tālmācības programmas var tikt īstenotas kādā no 4 programmām.

1. Vispārizglītojošais virziens
2. Humanitārais un sociālais virziens
3. Matemātikas, dabaszinību un tehnikas virziens
4. Profesionālais virziens

Valsts izglītības attīstības aģentūras Nacionālās izglītības iespēju datubāzes (NIID.LV) izglītības iestāžu reģistrā, lapas augšdaļā atstājot iekšsētu sadaļu “Neklātene, tālmācība vai e-studijas”, atrodamas visas izglītības iestādes, kuras piedāvā tālmācību (e-studijas): https://ej.uz/niid_talmaciba. Virs programmas saraksta nospiežot izvēlni “Iestāžu skats”, aplūkojams saraksts ar izglītības iestādēm, kuras piedāvā vakara, neklātenes vai tālmācības programmas alfabēta secībā. Lai iegūtu precīzāku uzziņu par iestāšanos, izmaksām un citu informāciju, sazinieties ar izvēlēto izglītības iestādi.

Medicīniskā izziņa

Lai uzsāktu gaitas bērnudārzā vai skolā, bērniem jāveic medicīniskās pārbaudes un izglītības iestādē jāiesniedz medicīniskā karte jeb **izzina Nr.026/U**. Šim nolūkam ir jāvēršas pie sava **ģimenes ārsta**, kurš izvērtēs bērna veselību un

¹³ Latvijas Republikas tiesību akti. “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=257229#piel28> (sk.19.08.2020)

nosūtīs bērnu uz nepieciešamajām pārbaudēm. Lai laikus sagatavotu medicīnisko izziņu un veiktu pārbaudes, izmantojot valsts apmaksātos pakalpojumus, pārbaudes ir jāuzsāk laikus. Pēc ģimenes ārsta vizītes, saņemot apmeklējamo speciālistu sarakstu, NVD vietnē www.rindaspiearsta.lv atrodi informāciju par valsts apmaksāto medicīnas pakalpojumu pieejamību un iestādēm, kur tos var saņemt ātrāk. Gaidīšanas laiks dažādās ārstniecības iestādēs ir atšķirīgs. Ja valsts apmaksāta veselības aprūpes pakalpojuma saņemšanai vienā ārstniecības iestādē jāgaida rindā, pacientam ir tiesības vērsties citā ārstniecības iestādē, kurā gaidīšanas rindas nav vai tā ir mazāka.¹⁴ Iespējams arī apmeklēt speciālistus, neizmantojot valsts apmaksātos pakalpojumus.

Asistenta pakalpojumi izglītības iestādēs

Bērniem un jauniešiem no 5 līdz 18 gadu vecumam, kuriem ir konstatēti smagi funkcionālie traucējumi, kā arī pilngadīgām personām ar I vai II invaliditātes grupu ir pieejami **asistenta pakalpojumi izglītības iestādēs un asistenta pakalpojumi pašvaldībā personām ar invaliditāti**. Šie divi pakalpojumi atšķiras pēc pakalpojuma būtības.

Asistenta pakalpojumi izglītības iestādēs ir pakalpojums, kurā asistents līdz 40 stundām nedēļā palīdz izglītojamajam pārvietoties izglītības iestādē, izglītojamā saskarsmē un komunikācijā ar citiem izglītojamajiem, pedagogiem un citām personām, veicot pašaprūpi. Pakalpojums ir pieejams visa mācību gada laikā.¹⁵ Lai saņemtu šo asistenta pakalpojumu, vecāki izglītības iestādē vērsas ar iesniegumu par asistenta pakalpojuma piešķiršanu, kur norāda darbības, kuru veikšanai nepieciešams asistenta pakalpojums. Ieteicams pievienot arī asistenta nepieciešamību pamatojošus dokumentus, lai izglītības iestādei nebūtu tie papildus jāpieprasa no atbildīgajām iestādēm. Iesniegumā var norādīt asistenta pakalpojuma sniedzēju (ja tāds ir zināms).¹⁶

Ņemiet vērā, ka asistenta pakalpojums neattieksies uz speciālajām izglītības iestādēm, kuru uzturēšanu nodrošina no valsts budžeta. Šajās mācību iestādēs jau tiek piešķirts finansējums tehniskā personāla nodrošināšanai (tai skaitā arī aprūpētājiem un citiem speciālistiem).¹⁷

Par šī pakalpojuma saņemšanu izglītības iestādē vērsieties Izglītības un zinātnes ministrijā:

- par asistenta pakalpojumu saņemšanas procedūru konsultējieties

14 Nacionālā veselības dienesta tīmekļa vietne "rindaspiearsta.lv". Pieejams: <http://www.vmnvd.gov.lv/lv/rindaspiearstlav> (sk.19.08.2020)

15 Izglītības un zinātnes ministrija. "Asistenta pakalpojumu saņemšana izglītības iestādē". Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/lv/pedagogiem/asistenta-pakalpojumi-izglitibas-iestade> (sk.19.08.2020)

16 Izglītības un zinātnes ministrija. "Asistenta pakalpojumu saņemšana izglītības iestādē". Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/lv/pedagogiem/asistenta-pakalpojumi-izglitibas-iestade> (sk.19.08.2020)

17 Labklājības ministrija. "Kā saņemt asistenta pakalpojumu skolā?". Pieejams: http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=80078 (sk.19.08.2020)

- ar IZM Izglītības departamenta ekspertu pa tālruni +371 67047817;
- par asistenta pakalpojumu finansēšanu konsultējieties ar IZM Nodrošinājuma un finanšu departamenta grāmatvedi pa tālruni +371 67047829.

Asistenta pakalpojumi pašvaldībā personām ar invaliditāti ir plašāks pakalpojums. Šajā pakalpojumā asistents palīdz personai ar I vai II invaliditātes grupu un personai no 5 līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti pārvietoties ārpus mā-jokļa, nokļūt uz darbu, izglītības iestādi, dienas aprūpes centru, dienas centru, sociālās rehabilitācijas institūciju, dažādiem sociāliem un sabiedriskiem pasākumiem, ārstniecības iestādēm, pie ģimenes ārsta, ārstniecības pakalpojuma saņemšanai, uz brīvā laika pavadīšanas vietām, dažādām institūcijām un citu pakalpojumu saņemšanai.¹⁸ Arī šis pakalpojums var tikt piešķirts līdz 40 stundām nedēļā, no kurām 20 stundas var tikt nodrošinātas, lai pārvietotos uz izglītības iestādi un no tās.

Lai saņemtu šo pakalpojumu, personai vai tās likumiskajam pārstāvim Rīgas Sociālā dienesta teritoriālajā centrā pēc dzīvesvietas ir jāiesniedz rakstisks iesniegums, kurā ir norādīts vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā dzīvesvietas adrese, tālruņa numurs vai e-pasts, likumiskā pārstāvja personas dati (ja attiecināms), informācija par to, vai persona saņem no valsts budžeta pabalstu personai ar redzes invaliditāti par asistenta izmantošanu, un vēlamā asistenta vārds un uzvārds (ja tas ir zināms). Lēmumu par pakalpojuma piešķiršanu un pakalpojuma apjomu (stundu skaitu nedēļā) pieņem pašvaldības sociālais dienests viena mēneša laikā. Pēc lēmuma pieņemšanas Rīgas Sociālais dienests slēdz uzņēmuma līgumu ar asistentu un cilvēku ar invaliditāti.¹⁹

Kurzemes rajona un Zemgales priekšpilsētas iedzīvotājiem

➤ **PĀRDAUGAVAS
RAJONA NODAĻA**

Teritoriālais centrs
“Dzirciems”

Baldones iela 2,
411. kab.,

tālr. +371 67012356

Latgales priekšpilsētas iedzīvotājiem

➤ **LATGALES RAJONA
NODAĻA**

Mazā Lubānas
iela 8, 1. kab., tālr.
+371 67037968

Vidzemes priekšpilsētas, Centra rajona un Ziemeļu rajona iedzīvotājiem

➤ **ZIEMEĻU RAJONA
NODAĻA**

Teritoriālais centrs
“Vidzeme”

Vidrižu iela 1A,
106. kab.,
tālr. +371 67037899

18 Rīgas domes Labklājības departaments. “Valsts finansētais asistenta pakalpojums”. Pieejams: <https://ld.riga.lv/lv/paklautibas-iestades/rigas-domes-socialais-dienests/asistentu-pakalpojumu-administresanas-nodala.html> (sk.19.08.2020)

19 Rīgas domes Labklājības departaments. “Valsts finansētais asistenta pakalpojums”. Pieejams: <https://ld.riga.lv/lv/paklautibas-iestades/rigas-domes-socialais-dienests/asistentu-pakalpojumu-administresanas-nodala.html> (sk.19.08.2020)

PIENĒMŠANAS LAIKI | Pirmdienā: 13.00–18.00

Otrdienā: 9.00–16.30 | Trešdienā: 13.00–16.30

Ceturtdienā: 9.00–16.30 | Piektdienā: pēc iepriekšējā pieraksta

Ārvalstīs iegūtās izglītības pielīdzināšana

Ja ārvalstīs ir iegūts izglītības dokuments un ir vēlēšanās turpināt izglītību Latvijā, ir nepieciešams veikt izglītības dokumentu akadēmisku atzīšanu. Šo procedūru veic **Akadēmiskās informācijas centrs (AIC)**, pamatojoties uz iesniegumu, personu apliecinoša dokumenta kopiju, izglītības dokumentu un tā pielikumu kopijām. Iesniegumu var iesniegt klātienē AIC vai, parakstītu ar drošu elektronisku parakstu, nosūtīt uz e-pastu aic@aic.lv.

Pēc atzīšanas procedūras AIC izsniedz izziņu par to, kuram Latvijā izsniegtam izglītības dokumentam ārvalstu izglītības dokuments var (ja var) tikt pielīdzināts. Lēmumu par izglītības dokumenta atzīšanu pieņem Izglītības un zinātnes ministrija (izglītības turpināšanai pamatzglītības vai vidējās izglītības pakāpē) vai augstskola (izglītības turpināšanai augstākās izglītības pakāpē).

Maksa par ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu ekspertīzi ir 41,00 EUR.

Detalizēta informācija par dokumentu akadēmisko atzīšanu Latvijā pieejama AIC tīmekļa vietnē <http://www.aic.lv/portal/arvalstu-diplomu-atzisana/arvalstis-iegutu-izglitiba-dokumentu-akademiska-atzisana-latvija>.

Latviešu valoda

Latviešu valodas apguves iespējas klātienē

Rīgas pašvaldība katru gadu Rīgas iedzīvotājiem, izņemot skolēnus un bezdarbniekus, nodrošina iespēju bez maksas apmeklēt latviešu valodas kursus. Katru gadu tiek izsludināta informācija par iespēju pieteikties latviešu valodas kursiem, kurus īsteno pašvaldības konkursā uzvarējušās izglītības iestādes. Kursi notiek vairākās Rīgas apkaimēs, līdz ar to iedzīvotājiem ir iespēja nodarbības apmeklēt sev izdevīgā vietā.

Informācija par pieteikšanos kursiem pieejama RDIKSD tīmekļa vietnē www.integracija.riga.lv, lapas augšdaļā izvēloties sadaļu “Latviešu valodas kursi”. Informācija ir pieejama latviešu, krievu un angļu valodā.

NVA reģistrētie bezdarbnieki vai darba meklētāji var izmantot NVA piedāvāto iespēju mācīties latviešu valodu grupās. Detalizēta informācija pieejama tīmekļa vietnes nva.gov.lv sadaļās “Klientiem”/“Bezdarbniekiem” un “Darba meklētājiem”/“Apmācību iespējas”.

Latviešu valodas apguves iespējas tiešsaistē

LVA (www.valoda.lv) piedāvā vairākus interneta resursus latviešu valodas apguvei.

E-mācību līdzekļi latviešu valodas apguvei atrodami tīmekļa vietnē

- <https://maciunmacies.valoda.lv/>.

Elektronisks mācību kurss A1, A2, B1 līmenim (izvēloties lapas valodu angļiski, daļa mācību kursa ir pieejama ar skaidrojumiem angļu valodā):

- <https://elaipa.lv/Home/A1>.

Pašnovērtēšanas materiāli A–C valodas prasmes līmeņiem ar iespēju pārbaudīt klausīšanās un lasīšanas prasmes:

- <http://www.sazinastilts.lv/language-learning/language-portfolio/>.

Terminu vārdnīca sešos mācību priekšmetos – bioloģijā, fizikā, ģeogrāfijā, ķīmijā, matemātikā un vēsturē –, kas var tikt izmantots kā palīgs gan pedagogiem, gan bērniem un vecākiem:

- <http://www.sazinastilts.lv/language-learning/vocabulary/>.

Medicīna un veselība

Veselības aprūpes pieejamība

Tiesības uz valsts apmaksātu veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanu ir: (1) Latvijas pilsonim; (2) Latvijas nepilsonim; (3) ārzemniekam ar pastāvīgās uzturēšanās atļauju Latvijā; (4) bezvalstniekam, kuram bezvalstnieka statuss piešķirts Latvijā; (5) bēglim vai personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss; (6) patvēruma meklētājam; (7) aizturētai, apcietinātai vai notiesātai personai, kura sodu izcieš brīvības atņemšanas iestādē un (8) iepriekš minēto personu bērniem vecumā līdz 18 gadiem.

Valsts apmaksātu dzemdību palīdzību bez maksas ir tiesības saņemt arī Latvijas pilsoņa vai Latvijas nepilsoņa laulātajai, kurai ir termiņuzturēšanās atļauja Latvijā.

Papildus minētajām iedzīvotāju grupām tiesības uz valsts apmaksātu veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanu ir arī sociāli apdrošinātas (veselības apdrošināšanai) personas laulātajam:

- ja sociāli apdrošinātā persona ir citas Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts (Islandes, Norvēģijas, Lihtenšteinas) vai Šveices Konfederācijas pilsonis;
- ja laulātajam ir termiņuzturēšanās atļauja un viņš audzina bērnu vecumā līdz septiņiem gadiem vai vismaz trīs bērnus vecumā līdz 15 gadiem.

Atbilstoši starpvalstu noslēgtajiem līgumiem tiesības saņemt no valsts budžeta līdzekļiem apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus papildus ir: (1) Krievijas Federācijas militārajiem pensionāriem, kuru dzīvesvieta ir Latvijas Republika un (2) Ukrainas pilsoņiem, kuru dzīvesvieta ir Latvijas Republika un kuri šeit saņem Ukrainas vai Latvijas un Ukrainas valsts maksāto pensiju (pārējiem Ukrainas pilsoņiem pienākas tikai neatliekamā palīdzība).

Informācija par Latvijas veselības aprūpi

NVD ir iespēja saņemt informāciju par pacientu tiesībām, veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtību un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem, t.sk. ģimenes ārstiem.

Plašāku informāciju var atrast tīmekļa vietnē www.vmnvd.gov.lv, zvanot pa tālruni 80001234 (Latvijas iedzīvotājiem) vai +371 67045005 (zvanot no ārzemju numuriem), kā arī rakstot uz e-pastu nvd@vmnvd.gov.lv.

Ģimenes ārsts

Pacienta veselības aprūpi organizē ģimenes ārsts. Katram iedzīvotājam ir tiesības izvēlēties ģimenes ārstu, izvēli apstiprinot ar reģistrāciju pie izvēlēta ārsta un noslēdzot savstarpēju vienošanos. Katrs iedzīvotājs var būt reģistrēts tikai pie viena ģimenes ārsta. Lai saņemtu ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus – speciālistu konsultācijas, diagnostiskos izmeklējumus, dienas stacionāra pakalpojumus –, maksājot tikai pacienta iemaksu, ir jābūt ģimenes ārsta vai ārsta speciālista nosūtījumam.

Ģimenes ārsts reģistrē visus pacientus, kuru deklarētā dzīvesvieta atrodas ģimenes ārsta darbības pamatteritorijā, kas ir noteikta savstarpēji noslēgtajā līgumā ar NVD. Ģimenes ārsts piecu darbdienu laikā pēc vienošanās noslēgšanas ar pacientu NVD vadības informācijas sistēmā ievada informāciju par vienošanos reģistrēt personu ģimenes ārsta pacientu sarakstā. Apmeklējot ārstu, personai ir jāuzrāda personu apliecinošs dokuments.

Lai noskaidrotu, pie kura ģimenes ārsta persona var reģistrēties atbilstoši savai deklarētajai dzīvesvietai, aicinām zvanīt uz NVD bezmaksas informatīvo tālruni 80001234 (no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 8.30 līdz 17.00, piektdienās no plkst. 8.30 līdz 15.00) vai rakstīt uz e-pastu info@vmnvd.gov.lv.

Vairāk informācijas NVD tīmekļa vietnes www.vmnvd.gov.lv sadaļā “Veselības aprūpes pakalpojumi”/“Ģimenes ārsti”.

Ja iepriekš dzīvesvieta deklarēta ārpus Latvijas Republikas, veselības aprūpes pakalpojumu saņēmēju reģistrā personas statuss būs bloķēts. Tas nozīmē, ka persona ir tiesīga saņemt valsts apmaksātus pakalpojumus, taču tai nav

iespējas reģistrēties vai pārreģistrēties pie ģimenes ārsta. Lai varētu to izdarīt, aicinām primāri deklarēt savu dzīvesvietu Latvijas Republikā.

NVD ikvienam nodrošina bezmaksas ģimenes ārstu konsultācijas pa tālruni latviešu, angļu un krievu valodā, lai saņemtu medicīniskas konsultācijas un ieteikumus, kā rīkoties akūtu saslimšanu vai hronisku saslimšanu saasinājuma gadījumos. Ģimenes ārsti un ārstu palīgi sniedz medicīniskās konsultācijas iedzīvotājiem, kuriem nepieciešams medicīnisks padoms vienkāršu saslimšanu gadījumos. **Pakalpojums ir pieejams darbdienās no plkst. 17.00 līdz 8.00, kā arī brīvdienās un svētku dienās – visu diennakti. Pakalpojumu var saņemt pa tālruni +371 66016001. Elektroniskai sarakstei: medkonsultacija@gmail.com. Ar "Skype" (medkonsultacija): tālrunis +371 66016001.**

Lai izsauktu neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvaniet pa tālruni 113!

Eiropas veselības apdrošināšanas karte un S1 veidlapa

Ja remigrants vai viņa laulātais ir sociāli apdrošināts kādā ES dalībvalstī, EEZ dalībvalstī (Islandē, Norvēģijā, Lihtenšteinā) vai Šveices Konfederācijā, tad attiecīgajā dalībvalstī var prasīt **S1 veidlapu** un **Eiropas veselības apdrošināšanas karti (EVAK)**. Lai S1 veidlapa būtu derīga, pēc atgriešanās Latvijā šī veidlapa ir jāreģistrē NVD. Vairāk par S1 veidlapas saņemšanas nosacījumiem NVD tīmekļa vietnes www.vmnvd.gov.lv sadaļā "Veselības aprūpe ES"/"S1 veidlapas"/"S1 veidlapa" ("Apliecinājums tiesībām saņemt veselības aprūpi").

EVAK karte apliecina tiesības saņemt nepieciešamo vai neatliekamo medicīnisko veselības aprūpi tādā pašā apjomā, kāda tā tiek nodrošināta attiecīgās valsts iedzīvotājiem. Šādu palīdzību sniegs ārstniecības iestādes un ārsti, kuri attiecīgajā valstī nodrošina valsts garantētos veselības aprūpes pakalpojumus. Sniedzamo pakalpojumu veidu un apmēru katrā individuālajā gadījumā izvērtē ārstējošais ārsts. Vairāk informācijas par EVAK NVD tīmekļa vietnes www.vmnvd.gov.lv sadaļā "NVD pakalpojumi"/"EVAK karte".

Veselības aprūpes pieejamība Rīgā

Veselības aprūpes iestādes

Četrās Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrībās var saņemt valsts apmaksātos un arī maksas veselības aprūpes pakalpojumus, par kuriem sīkāk var uzzināt, apmeklējot šo ārstniecības iestāžu tīmekļa vietnes vai zvanot uz šo iestāžu kontakttālruniem.

Ambulatorās pašvaldības veselības aprūpes iestādes (poliklīnikas)

1. SIA "Rīgas Veselības centrs" (www.rigasveselib.lv), zvanu centrs

+371 20028801, 8801, darbalaiks: darbdienās 8.00–20.00, e-pasts pieraksts@rigasveselibā.lv. Pieejamas filiāles “Ilguciems”, “Ķengarags”, “Torņakalns”, “Imanta”, “Bolderāja” un “Ziepniekkalns”

2. **SIA “Rīgas 1. slimnīca”** (www.1slimnica.lv), tālrunis +371 67366323

Stacionārās pašvaldības veselības aprūpes iestādes (Slimnīcas)

1. **SIA “Rīgas 2. slimnīca”** (www.slimnica.lv), tālrunis +371 67614033 – specializējas traumatoloģijas un protezēšanas pakalpojumu sniegšanā, traumpunkts
2. **SIA „Rīgas Dzemdību nams”** (www.rdn.lv), tālrunis +371 67011225 – dzemdību palīdzība

Citas veselības aprūpes iestādes Rīgā, kur var saņemt gan ambulatoros, gan stacionāros veselības aprūpes pakalpojumus

- Paula Stradiņa Klīniskā Uniuversitātes Slimnīca (www.stradini.lv)
- Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca (www.aslimnica.lv)
- Stacionārs “Latvijas Infektoloģijas centrs” (www.aslimnica.lv/lv/content/stacionars-latvijas-infektologijas-centrs-0)
- Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca (www.tos.lv)
- Rīgas Stradiņa universitātes Stomatoloģijas institūts (www.stomatologijasinstituts.lv)

Populārākās veselības aprūpes iestādes starp ārvalstniekiem primāro veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai un ārstu speciālistu apmeklēšanai

- Veselības centrs 4 (www.vc4.lv)
- Medicīnas sabiedrība ARS (www.ars-med.lv)
- Diplomātiskā servisa medicīnas centrs (www.dsmc.lv)

Bērnu veselības aprūpes iestādes

Lielākā specializētā bērnu daudzprofilu ārstniecības iestāde Latvijā Bērnu klīniskā universitātes slimnīca (www.bkus.lv) atrodas Rīgā. Zvanu centra tālrunis (bezmaksas) **80708866**.

Neatliekamā medicīniskā palīdzība bērniem tiek sniegta Torņakalna novietnē Vienības gatvē 45. Neatliekamās medicīniskās palīdzības un observācijas nodaļa (NMPON) strādā 24 stundas diennaktī 7 dienas nedēļā.

Veselības veicināšanas un profilakses pasākumi pašvaldībā

Rīgas pašvaldībā notiek dažādu veidu bezmaksas aktivitātes veselības veicināšanai: tiek organizēti informatīvi izglītojoši pasākumi, publiskas lekcijas, nodarbinātības par sabiedrības veselības tēmām, sporta aktivitātes. Šo pasākumu mērķis ir uzlabot iedzīvotāju zināšanas par veselību un to ietekmējošiem faktoriem, kā arī veicināt aktīvu un veselīgu dzīvesveidu. Tiek organizēti dažādi pasākumi, lai uzlabotu senioru zināšanas un prasmes veselības veicināšanā. Tāpat notiek arī aktivitātes atkarību profilaksei un īstenota kaitējuma mazināšanas programma narkotiku lietotājiem.

Iedzīvotājiem tiek piedāvātas dažādas aktivitātes, lai stiprinātu ģimenes un paaugstinātu to funkcionalitāti, kā arī celtu ģimenes un bērna vērtību sabiedrībā, organizētas vecāku apmācību programmas par bērnu audzināšanas un attīstības jautājumiem.

Informācija par pasākumu norisi, kā arī par citiem veselības veicināšanas un profilakses jautājumiem atrodama tīmekļa vietnē www.veseligsridzinieks.lv, kā arī sociālā tīkla “Facebook” profilā “Veselīgs rīdzinieks”: <https://www.facebook.com/veseligsridzinieks.lv/>.

Brīvais laiks

Kultūras iespējas

Par kultūras, sporta, interešu izglītības, jauniešu un līdzdalības jautājumiem pilsētā atbildīgs ir RDIKSD. **Kultūras jomā** ik gadu tiek īstenoti/organizēti 300–400 pasākumi, kas lielākoties rīdziniekiem un pilsētas viesiem ir pieejami bez maksas.

Ļoti daudz festivālu, koncertu, izstāžu nodrošina pašvaldības dibinātās kultūras iestādes, muzeji, izstāžu zāle un plašais bibliotēku tīkls. Vecrīgā darbojas Kultūras un tautas mākslas centri **“Mazā ģilde”** un **“Ritums”** (ar filiāli Ieriķu ielā 43A), izstāžu zāle **“Rīgas mākslas telpa”**, **Rīgas Porcelāna muzejs**. Pilsētas jūgendstila daļā pašvaldība ir izveidojusi **Rīgas Jūgendstila muzeju**, bet centrā – **Aleksandra Čaka memoriālo dzīvokli-muzeju**.

Apkaimju iedzīvotājiem ir pieejamas savas vietējās “kultūras saliņas” – Rīgas kultūras un atpūtas centrs **“Imanta”**, kultūras centrs **“Ilģuciems”**, kultūras pils **“Ziemeļblāzma”** un **VEF Kultūras pils**. Jau trīs gadus Rīgā darbojas mobilās kultūras vietas “Stropi”, šo gadu laikā tie ir pabijuši Mežaparkā, Ķengaragā, Ziepiņkalnā un Pļavniekos. Šajās vietās vasaras periodā notiek vairāk nekā 70 dažādi pasākumi, un kultūras saliņas ir kļuvušas par populāru vietu visu vecumu iedzīvotājiem.

Rīgā ar pašvaldības atbalstu darbojas ap 300 **amatierkolektīvu**, kuros rīdziniekiem ir iespēja apmeklēt vairākas tautas lietišķās mākslas studijas, tēlotājmākslas studijas, iesaistīties koru mākslinieciskajā darbībā, dziedāt ansambļos un vokālajās studijās, dejot, darboties mazākumtautību kolektīvos, apgūt foto meistarību un spēlēt teātri. Amatierkolektīvi darbojas Rīgas kultūras centros.

Plašāka informācija par pašvaldības atbalstītajiem kultūras pasākumiem, koncertiem, festivāliem, svētkiem u. c. ar kultūras dzīvi saistītām aktivitātēm atrodama šeit: kultura.riga.lv. Par amatierkolektīviem interesēties RDIKSD (K. Valdemāra ielā 5), kā arī pa tālruni +371 67026816 vai e-pastu iksd@riga.lv.

Bērnu un jauniešu brīvais laiks

Rīgas pilsētā tiek piedāvāts **plašs interešu izglītības nodarbību klāsts bērniem un jauniešiem**, kas pieejams ikvienā skolā un astoņos bērnu un jauniešu centros.

Tiek piedāvātas dejas, mūzikas, dziedāšanas, mākslas, vides izglītības, tehniskās jaunrades, vizuālās un vizuāli plastiskās, kā arī teātra mākslas un sporta nodarbības. Rīgas Ēbelmuižas pamatskola, kas specializējusies darbā ar bērniem, kuriem ir dzirdes traucējumi, piedāvā plašu nodarbību piedāvājumu – mūsdienu dejas, kokapstrādi, rokdarbi, zīmēšana un gleznošana, kustību teātris, robotika u.c.

 Ar pulciņu piedāvājumu, to atrašanās vietu, norises laiku, vecuma grupu un vecāku līdzfinansējumu var iepazīties gan skolā un interešu centros klātienē, gan arī katalogā, kas elektroniski pieejams RDIKSD tīmekļa vietnes **www.izglitiba.riga.lv** sadaļā “**Svarīgi**”.

Daudzbērnu ģimeņu atvasēm, kas reģistrētas Rīgas pašvaldības Daudzbērnu ģimeņu reģistrā, pašām nav jāmaksā par interešu izglītības pulciņu apmeklējumu.

Ja bērni vēlas padziļināti apgūt mākslu, mūziku vai sportu, tad pēc stundām ir iespēja apmeklēt nodarbības kādā no **Rīgas deviņām mākslas un mūzikas skolām** vai kādā no **10 sporta skolām**. Beidzot šo skolu programmu, bērni saņem apliecību par profesionālās ievirzes mākslas, mūzikas vai sporta izglītības apguvi.

 Ar mākslas un mūzikas skolu piedāvājumu vienkopus var iepazīties RDIKSD tīmekļa vietnes **www.iksd.riga.lv** sadaļā “**Mūzikas un mākslas skolas**”. Savukārt ar sporta skolu piedāvājumu – sadaļā “**Sporta skolas**”.

Rīgā darbojas 22 brīvā laika centri, kas izveidoti uz pašvaldības dibināto izglītības iestāžu bāzes. Centri apkāmes bērniem un jauniešiem piedāvā radošās darbnīcas, tematiskos pasākumus un citas saturīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas. Aktivitātes notiek gan mācību gada laikā, gan brīvlaikos.

 Informācija par centru adresēm un darbalaikiem pieejama RDIKSD tīmekļa vietnes **www.izglitiba.riga.lv** sadaļā “**Brīvais laiks**” ar norādi “**Svarīgi**”.

Rīgas jauniešu centrs “Kaņieris” piedāvā dažādas neformālās izglītības programmas, sniedz jauniešiem iespējas iesaistīties un nodrošina atbalstu nevalstiskajām organizācijām, kuras strādā ar jauniešiem.

 Informācija par iespējām jauniešiem un jaunatnes NVO, kā arī jauniešu centra “Kaņieris” organizētajām aktivitātēm pieejama tīmekļa

vietnē www.kopnica.lv, kā arī sociālajos tīklos: <https://www.facebook.com/kanieris/>, <https://www.instagram.com/kaniera15/> un <https://www.youtube.com/user/TheRigaYoung/>.

Vēl viena iespēja jauniešiem ir iesaistīties savas skolas skolēnu pašpārvaldē. Pilsētas līmenī tās ir apvienojušās **Rīgas Skolēnu domē**. Skolēnu pašpārvaldes katru gadu veido skolēniem interesējošu aktivitāšu plānu (izbraukuma semināri, mācības, diskusijas) nozīmīgo prasmju apguvei. Tiek nodrošināts finansējums skolēnu pašpārvalžu sadarbības projektiem.

Informācija par Rīgas Skolēnu domi ir pieejama šeit: <https://www.facebook.com/rsdlv/>.

Rīgas pašvaldībā par vienu no tradīcijām bagātākajām formām bērnu un jauniešu brīvā laika organizēšanā tiek uzskatītas **nometnes**. Nometnes tiek rīkotas skolēnu brīvlaikos. Daudzas organizē pašvaldības izglītības iestādes, taču nometnes rīko arī nevalstiskās un reliģiskās organizācijas. Informācija par atklātajām nometnēm ir pieejama RDIKSD tīmekļa vietnē <https://izglitiba.riga.lv/lv/izglitiba/brivais-laiks/nometnes>.

Šobrīd ar aktualitātēm jaunatnes darbā Rīgā ikviens var iepazīties RDIKSD tīmekļa vietnes www.izglitiba.riga.lv sadaļā “Brīvais laiks”/”Jauniešiem”.

Sports

Ik gadu Rīgā notiek plašs sporta pasākumu klāsts dažādām mērķauditorijām: gan profesionāliem sportistiem un amatieriem, gan tautas sporta piekritējiem. Sporta sacensības tiek organizētas kā bērniem un jauniešiem, tā pieaugušajiem un senioriem, kā arī cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Iedzīvotāji ir aicināti sportot **divos pilsētas reģionālajos sporta centros “Sarkandaugava” un “Ķengarags”**. Bērnu un jauniešu iecienītākās un modernākās sportisko aktivitāšu vietas Rīgā ir **Imantas Sporta centrā** (Kurzemes prospektā 158), **aktīvās atpūtas un sporta kompleksā** (Barona ielā 116A), **sporta un aktīvās atpūtas kompleksā** (Lielvārdes ielā 141). Tāpat sportot gribētājiem pieejami ir arī **stadioni pie 50 izglītības iestādēm**, piemēram, pie Rīgas Klasiskās ģimnāzijas, Rīgas Juglas vidusskolas, Rīgas 22. vidusskolas.

Papildu informācija: sports.riga.lv/katalogs.

Ziemas periodā tiek izveidota ziemas sporta veidu infrastruktūra. Rīgas ziemas sporta un atpūtas parkos var slidot un slēpot. Šeit ir pieejama **slēpošanas inventāra noma** (Uzvaras bulvāri 15, Lucavsalā, Lielvārdes ielā 141, Dumburāja ielā 27). Aktuālā informācija: **rigaslepo.lv**. Savukārt **slidotājiem** – mākslīgā ledus slidotava pie Kongresu nama, dabīgā ledus slidotavas skolu

teritorijās, kuru adreses un inventāra nomas cenas tiek publicētas, sākoties ziemas sezonai.

► **Informācija: sports.riga.lv.**

Tautas sporta aktivitātes, tajā skaitā pludmales volejbols, peldēšana, rīta treniņi, orientēšanās, kā arī aktīvas nodarbes bērniem jau vairākus gadus ir iekļautas Rīgas svētku programmā Lucavsalā. Ar RDIKSD atbalstu tiek organizētas bezmaksas āra treniņu nodarbības “Sporto Rīga”.

Līdzdalības iespējas

Iesaiste nevalstisko organizāciju, etnisko un apkaimju biedrību darbībā

Nevalstiskās organizācijas apvieno dažādas sabiedriski aktīvas iedzīvotāju grupas. Rīgā darbojas ap 10 000 nevalstisko organizāciju, tajā skaitā etniskās, sociālās, apkaimju u. c. Visi interesenti, kuri vēlas iesaistīties nevalstisko organizāciju darbībā, aicināti apmeklēt **Nevalstisko organizāciju namu** (NVO nams, Leriķu ielā 43A). Te ikviens interesents var iepazīties ar Rīgas nevalstisko organizāciju spektru un galvenajiem darbības virzieniem, atrast domubiedrus, uzziņāt nevalstisko organizāciju aktualitātes, iegūt atbalstu organizācijas attīstībai, saņemt informāciju, tostarp arī par iespēju iesaistīties brīvprātīgo darbā, kā arī piedalīties un organizēt visdažādākos pasākumus.

► Informācija par NVO namu ir pieejama tīmekļa vietnes www.integracija.riga.lv, sadaļā “Par NVO namu”. Te atrodamas jaunākās nevalstisko organizāciju ziņas, nama aktualitātes, pasākumu kalendārs, informācija par NVO nama telpām un kontakti.

Ja ir interese iesaistīties kādā kultūras vai mazākumtautību organizācijā, ar organizāciju sarakstu un kontaktiem var iepazīties šeit: <https://kulturasdati.lv/lv/nevalstiskas-organizacijas> (lapas labajā pusē izvēloties reģionu “Rīga”).

Rīgas pilsētā ir attīstīta arī **apkaimju biedrību darbība**, tās aktīvi pauž vēlmi iesaistīties pilsētas plānošanas procesos. Ikviens iedzīvotājs, kurš vēlas iesaistīties savas apkaimes veidošanā, labiekārtošanā, attīstībā, aicināts darboties jau pastāvošajās biedrībās vai arī veidot jaunu. Tīmekļa vietnē **www.apkaimes.lv** ir pieejama informācija par apkaimju aktualitātēm un iesaistes iespējām, kā arī izveidota sadaļa ar apkaimju biedrību kontaktiem.

► Ja ir interese iesaistīties savas apkaimes darbībā, sazinieties arī ar biedrību “**Rīgas apkaimju alianse**” sociālajā tīklā “Facebook”: <https://www.facebook.com/apkaimjualianse/>.

► Informācija par sabiedrības integrācijas aktualitātēm Rīgas pilsētā, NVO aktivitātēm un īstenotajiem projektiem pieejama tīmekļa vietnē www.integracija.riga.lv.

Brīvprātīgais darbs

Brīvprātīgo darbu Rīgā organizē biedrības, nodibinājumi un reliģiskās organizācijas, kā arī pašvaldību iestādes un slimnīcas. Šis darbs tiek izmantots dažādās jomās – sociālajā, kultūras un mākslas, sporta, jaunatnes, izglītības un citās jomās, arī liela mēroga pilsētas pasākumos.

Visērtāk brīvprātīgā darba piedāvājumus meklēt tīmekļa vietnēs:

- www.brivpratigais.lv – tajā atrodami organizāciju sludinājumi par aktuāliem brīvprātīgā darba piedāvājumiem, ir iespēja izveidot savu brīvprātīgā profilu, kā arī sekot līdzi portāla “Facebook” kontā – <https://www.facebook.com/brivpratigie/>;
- <https://visasiespejas.lv/pasakumi/visi/brivpratigi> – piedāvā aktuālās iespējas iesaistīties brīvprātīgajā darbā kā jauniešiem, tā arī pieaugušajiem;
- www.deedin.com – var atrast organizāciju, kurā veikt brīvprātīgo darbu un reģistrēt savu paveikto darbu.